

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Over de natuur en de karakteristieken van het huwelijkscontract

I. Soort van contract.

A. Benoemd contract.

1. Het huwelijkscontract is één van de benoemde contracten; het is wellicht het voornaamste van deze contracten, die de wetgever, omwille van hun belangrijkheid en menigvuldig voorkomen, uitdrukkelijk heeft behandeld, ten einde partijen de moeite te besparen zelf in alle bijzonderheden te treden (Kluyskens, De verbintenissen, n° 12).

Het volstaat te bedenken welke het theoretisch en praktisch belang is van het huwelijkscontract, om te beseffen dat de wetgever met reden een nauwgezette juridische regeling heeft uitgewerkt, en aan dit contract ongeveer tweehonderd artikelen van het B.W. besteedt die het omzeggens tot een « groot » contract maken.

2. Zoals ieder ander contract, zelfs al is het dan nog een benoemd contract, blijft het huwelijkscontract niettemin onderworpen aan de algemene regelen van het verbintenissenrecht, en wordt slechts beheerst door een speciale regeling op die punten waaromtrent de wetgever in de betrokken titel van het B.W. speciale regelen heeft voorzien (art. 1107 B.W.). Dit moet goed voor ogen staan, want het is van kapitaal belang voor de interpretatie van de wetteksten in zake het huwelijkscontract.

Aldus zijn, in principe, de artikelen 1108 v.v. B.W. toepasselijk aangaande de vereisten die voor de geldigheid van de overeenkomsten noodzakelijk zijn (de toestemming van de contracterende partijen, hun bekwaamheid tot contraheren, een bepaald voorwerp als inhoud van de verbintenis, en een ervan geoorloofde oorzaak). Doch het huwelijkscontract wijkt af van het gemeen recht, doordat het voor zijn geldig bestaan ook nog onderworpen is aan een aantal bijzondere voorwaarden naar de vorm en naar de inhoud.

B. Wederkerig contract.

3. Het huwelijkscontract is een wederkerige overeenkomst wat de bedingen betreft die de huwelijksvermogensregeling tot voorwerp hebben (Colin et Capitant, par Julliot de la Morandière, III, n° 83). Het is

immers een contract dat ieder van de echtgenoten verplichtingen oplegt, en waarbij zij zich over en weder jegens elkaar verbinden.

4. Maar het huwelijkscontract heeft naast deze onmisbare hoofdinhoud vaak een bijkomende inhoud, en bevat zelfs dikwijls toevallige bedingen die volkomen vreemd zijn aan de bedongen huwelijksvoorwaarden. Het zal dienaangaande telkens van de aard van het bedongene en van het in het contract ingelaste afhangen, indien het om een contractueel beding of om een eenzijdige rechtshandeling gaat, en, zo het een overeenkomst geldt, indien het een wederkerige of een eenzijdige overeenkomst betreft.

C. Contract onder bezwarende titel.

5. Het valt ook niet te betwijfelen dat het huwelijkscontract een wederkerige overeenkomst is aangegaan onder bezwarende titel (Colin et Capitant, par Julliot de la Morandière, III, n° 83); het wordt inderdaad aangegaan uit wederkerig belang van de aanstaande echtgenoten, en dus niet onder kosteloze titel of uit weldadigheid door de ene ten voordele van de andere.

Doordat het huwelijkscontract een contract onder bezwarende titel is, moeten in beginsel al de bepalingen die het bevat geacht worden dit karakter te delen, en zal degene die beweert dat een van die bedingen integendeel een vrijgevigheid uitmaakt hiervan het bewijs moeten leveren (Gent, 7 juli 1877, Pas. 1877, II, 349).

6. Doch naar zijn eventuele bijkomende inhoud, en ook wat de gebeurlijk toevallige bedingen betreft die het bevatten kan, kan het huwelijkscontract overeenkomsten onder kosteloze titel insluiten.

D. Bijkomstig contract.

7. Het huwelijkscontract wordt aangegaan met het oog op de regeling van de gevolgen van het huwelijk wat de goederen en de geldelijke belangen van de aanstaande echtgenoten betreft. Het impliceert derhalve het bestaan van een geldig huwelijk, waarvan het een bijkomstig contract is en waarvan het dan ook het lot deelt (Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 21;

Laurent, XXI, n° 7; Troplong, I, n° 90; Planiol, par Ripert, III, n° 829). Zijn doelmatigheid is immers verbonden aan die van het huwelijk.

8. Bijgevolg kan het huwelijkscontract alleen gevolgen hebben, eens dat het voorgenomen huwelijk voltrokken is voor de ambtenaar van de burgerlijke stand (Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 21; Schicks et Vanisterbeek, V, n° 1134); zie ook in die zin art. 1399 B.W. Zolang het voorgenomen huwelijk niet wordt voltrokken is het huwelijkscontract waardeloos, of zonder nuttigheid, en het vervalt zelfs volkomen indien vaststaat dat het huwelijk niet gesloten zal worden.

Er bestaat niettemin geen wettelijke termijn binnen dewelke het huwelijk moet aangegaan worden. De termijn van één jaar, voorzien door art. 65 B.W., heeft inderdaad alleen betrekking op het huwelijk, hetwelk slechts kan voltrokken worden binnen het jaar van de huwelijksaankondiging die er moet aan voorafgaan; deze termijn kan niet toegepast worden op het huwelijkscontract (De Page et Dekkers, X, n° 46, A; Planiol, par Ripert, III, n° 830). Gewoonlijk verlopen er enkele dagen of weken tussen de datum waarop het huwelijkscontract wordt afgesloten en de datum van het huwelijk. Doch niets verzet er zich tegen dat het huwelijk verschillende maanden, of zelfs jaren later, zou plaatsgrijpen, opdat het eertijds aangegaan huwelijkscontract toch gevolgen zou hebben (Nîmes, 15 april 1850, D.P. 1850, 2, 115; Parijs, 9 febr. 1860, D.P. 1860, 2, 73).

Dit veronderstelt nochtans, dat het huwelijkscontract inmiddels niet vervallen is (hetgeen het geval is, indien één van de aanstaande echtgenoten eerst met een derde zou huwen), of dat het huwelijkscontract niet verbroken werd (hetgeen zou kunnen blijken uit een akte hiertoe opgemaakt, of dit bevattende, zonder dat de voorwaarden voorzien bij art. 1396 B.W. dienen nageleefd), of dat er niet aan verzaakt werd (wat zich zou kunnen voordoen indien de trouwbeloften, zij het dan nog éézijdig, zijn verbroken geworden, en dat, na verzoening, naderhand toch gehuwd werd). M.a.w., er wordt telkenmale verondersteld dat de echtgenoten hun destijds gesloten huwelijkscontract hebben willen behouden (Planiol, Ripert en Nast, VIII, n° 85; Aubry et Rau, par Esmein, VII, par. 501, noot 6-2); hetgeen insluit dat het huwelijkscontract in kwestie gevolgd wordt door het huwelijk waarvoor het werd opgemaakt (Beudant, Lerebours-Pigeonnière et Lenoan, X, n° 27).

Dit alles blijft echter telkens een zuivere feitenkwestie, waarover de rechter ten gronde souverain oordeelt, inachtgenomen de omstandigheden. Vanzelfsprekend zal het inzicht van de echtgenoten afdoende kunnen blijken uit de verklaring die zij aan de ambtenaar van de burgerlijke stand afleggen, dat zij al dan niet met een huwelijkscontract huwen (Planiol, Ripert et Nast, VIII, n° 85).

9. Er kan evenmin sprake zijn van de uitwerking van een huwelijkscontract aangegaan tussen personen die slechts besluiten met elkaar in boelschap te leven. Het concubinaat is geen huwelijk; en hoe lang de vrije vereniging van een man en een vrouw die met elkaar in gezinsverband leven ook moge duren, toch worden zij daardoor geen echtgenoten.

Trouwens, alhoewel van overheidswege geduld, is het concubinaat strijdig met de goede zeden (zie het recent arrest Lyon, 5 nov. 1951, Gaz. Pal. 1952, 1, 267); en zijn derhalve insgelijks strijdig met de goede zeden, alle overeenkomsten afgesloten tussen personen die

met elkaar alleen in concubinaat zoeken te leven en waardoor het vermogensstatuut van hun vrije verhouding wordt geregeld (De Page et Dekkers, X, n° 46, A, 2°). Dergelijke contracten, evenals de schenkingen tussen concubinen, hebben een onzedelijke en ongeoorloofde oorzaak, of althans een onzedelijk voorwerp, bestaande in het tot stand brengen, het in stand houden, het hernemen of het vergoeden van ongeoorloofde, zij het dan nog geen overspelige betrekkingen (De Page et Dekkers, I, 93, 2° en in Supplément, I, n° 93, 2°; Verbr., 14 mei 1903, Pas. 1903, I, 216; Brussel, 18 maart 1802, Pas. 1902, II, 317; id., 13 jan. 1922, Pas. 1923, II, 6; id., 26 nov. 1930, Pas. 1931, II, 1; Gent, 8 dec. 1919, P.P. 1921, 205; Gent, 4 juli 1955, R.W. 1955/56, k. 990; Cass. fr. civ., 11 maart 1918, D. P. 1918, 1, 100; id., 16 en 17 april 1923, D. P. 1923, 1, 172; id., 5 maart 1925, D. H. 1925, 474; Cass. fr. req., 8 juli 1925, S. 1927, 1, 294; id., 8 juni 1926, D. P. 1927, I, 113 met noot Savatier; Cass. fr. civ., 14 okt. 1940, D. H. 1940, 1, 174; id., 7 juli 1947, Gaz. Pal. 1947, 2, tables, V° legs, n°s 2 en 3).

Anderzijds worden de vermogensbelangen van personen die in boelschap leven ook niet beheerst door de beginselen van het regime van gemeen recht: de wettelijke gemeenschap neemt slechts een aanvang op de dag dat het huwelijk werd aangegaan voor de ambtenaar van de burgerlijke stand (art. 1399 B.W.).

Ten aanzien van hun goederen en geldelijke belangen dienen de rechtsbeginselen van gemeen recht inzake eigendomsrecht toegepast te worden (De Page et Dekkers, X, n° 46 bis; Luik, 20 okt. 1939, Pas. 1941, II, 29; id., 24 dec. 1941, Rev. prat. not. 1942, 149; Brussel, 20 juni 1947, Rev. crit. jur. belge, 1948, 106, met noot R. Dekkers; Brussel, 29 april 1949, Pas. 1949, II, 80).

10. Van de andere kant vervalt het huwelijkscontract, en wel met terugwerkende kracht, indien het huwelijk nietig verklaard wordt: het huwelijk wordt in dit geval immers geacht nooit bestaan te hebben (Rb. Brussel, 18 juni 1890, B. J. 1890, 1307, Pas. 1890, III, 340; Beudant, Lerebours-Pigeonnière et Lenoan, X, n° 26).

Niettemin bestond er intussentijd een echtelijke vereniging; bijgevolg zal er tussen de echtgenoten die een gemeenschappelijk leven hebben geleid een zekere vermenging van vermogens en geldelijke belangen plaats gehad hebben, waarvan de likwidatie zich zal opdringen. Die likwidatie zal niet kunnen geschieden met inachtneming van de bedingen van het afgesloten huwelijkscontract, vermits het vervallen is, en ook niet overeenkomstig de principes van het huwelijksvermogensstelsel van gemeen recht, aangezien er geen huwelijk bestond dat hiertoe vereist is. Er zal in dit geval verrekend, vereffend en verdeeld worden alsof men te doen had met een feitelijke vennootschap (Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 23; Josserand, III, n°s 391 en 391; Planiol, Ripert et Nast, VIII, n° 86; Colin et Capitant par Julliot de la Morandière, III, n° 148).

11. Er zal nochtans moeten rekening gehouden worden met het geval dat, alhoewel het huwelijk nietig werd verklaard, de beide vermeende echtgenoten of toch één van hen te goeder trouw was. In dit geval van putatief huwelijk sorteert het huwelijk werkelijk effect tot op de dag van de nietigverklaring, en zullen de geldelijke belangen van de vermeende echtgenoten verrekend, vereffend en verdeeld worden overeenkomstig de bedingen van het huwelijkscontract (en dus gebeurlijk overeenkomstig de beginselen van het

wettelijk huwelijksvermogensstelsel bij ontstentenis van geldig bedongen huwelijkscontract). Indien slechts één van hen te goeder trouw was, heeft deze de keuze tussen de toepassing van het huwelijkscontract en de verzaking eraan (artikelen 201 en 202 B.W.; Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 23; Planiol, par Ripert, III, n° 830; Colin et Capitant, par Julliot de la Morandière, III, n° 148, 2).

12. Maar het bijkomstig karakter van het huwelijkscontract mag niet derwijze opgevat worden, als zou het huwelijkscontract naar zijn bestaan — en dus niet naar zijn uitwerking alleen — afhankelijk zijn van het bestaan of kunnen bestaan van het huwelijk. Dit valt te begrijpen, vermits het huwelijkscontract slechts de geldelijke belangen en de zuiver private aangelegenheden van de aanstaande echtgenoten regelt, terwijl het huwelijk een instelling is van morele aard die alzo insgelijks de openbare orde raakt (De Page et Dekkers, X, n° 50, B; Laurent, XXI, n° 15 et 32; Aubry et Rau, par Esmein, VII, par. 502, noot 14).

Aldus is het mogelijk dat een huwelijkscontract op geldige wijze wordt afgesloten, en bestaat, alhoewel het huwelijk dat hierop gevolgd is of zou moeten volgen, vernietigd wordt of zou kunnen vernietigd worden. Zo bv. in het geval van een putatief huwelijk aangegaan door twee te goeder trouw zijnde echtlieden, waarvan één buiten zijn weten om, nog gebonden is door een niet-ontbonden huwelijk (artikelen 147, 188 en 189 B.W.); of wat het huwelijkscontract betreft afgesloten tussen een man en een vrouw op een ogenblik dat de man nog door een geldig ander huwelijk gebonden was: zolang dit ander huwelijk nog bestaat maakt het een absoluut vernietigend huwelijksbeletsel uit, maar toch zal het huwelijkscontract bestaan, en zal het effect sorteren wanneer, na de ontbinding van de bestaande echt, deze man en vrouw een huwelijk sluiten (Parijs, 21 juni 1954, J. C. P. 1954, 2, 8263, met noot J. M.; en noot Lagarde in Rev. trim. dr. civ., 1954, 641). Een ander voorbeeld: het huwelijkscontract tussen een oom en nicht, of een tante en neef, wie de wet het huwelijk met elkaar verbiedt (art. 163 B.W.) doch die niettemin zinnens zijn met elkaar het huwelijk aan te gaan alhoewel zij vooralsnog geen opheffing bekwamen van het huwelijksverbod: zolang de opheffing van het verbod niet werd toegestaan is hun graad van bloedverwantschap een absoluut vernietigend huwelijksbeletsel, maar toch bestaat het huwelijkscontract, en zal het, wanneer de betrokkenen na bekomen dispensatie met elkaar huwen, volledige uitwerking krijgen (Laurent, XXI, n° 11; Planiol, par Ripert, III, n° 784; Paris, 9 feb. 1860, D. P. 1860, 2, 73).

Omgekeerd kan het evenwel ook gebeuren dat het huwelijk volkomen geldig is, doch dat zulks niet het geval is met het huwelijkscontract. Zo bv. in geval van bedrog: de door bedrog bekomen huwelijks toestemming is niet gebrekkig en het huwelijk kan niet vernietigd worden («en mariage il trompe qui peut»: Loysel, Institutes coutumières, I, tit. II, n° 3; Verbr., 17 juli 1925, Pas. 1925, I, 370), maar daarentegen zou, zoals bij het tot stand komen van ieder andere verbintenis, de voor het afsluiten van het huwelijkscontract gegeven toestemming wel door een wilsgebrek zijn aangetast en zou bijgevolg het huwelijkscontract uit dien hoofde wel kunnen vernietigd worden (Planiol, par Ripert, III, n° 834, 3°; Baudry-Lacantinerie, Le Courois et Surville, Du contract de mariage, I, n° 210; De Page et Dekkers, X, n° 50, B, 2° a; Trib. civ. Seine, 19 feb. 1869, D. P. 1873, 1, 483). Zo is het

eveneens mogelijk dat het bij vergissing, of door bedrog van de ambtenaar van de burgerlijke stand, gesloten huwelijk van een minderjarige zonder dat deze de hiertoe vereiste huwelijks toestemming had (hetgeen een betrekkelijk vernietigend huwelijksbeletsel is: artikelen 148, 149, 150, 160, 158 en 159, en 348 B.W.; De Page, I, n° 660, 660 v.v.) bevestigd is geworden (artikelen 182, 183 en 185 B.W.) en dus niet meer kan aangevallen terwijl het huwelijkscontract nog kan vernietigd worden (art. 1398 B.W., De Page et Dekkers, X, n° 50, B, 2°, c; Laurent, XXI, n° 32; Planiol, Ripert et Nast, VIII, n° 89 en 90; Beudant, Lerebours-Pigeonnière et Lenoan, X, n° 39).

Terecht werd door het Hof van Verbreking in Frankrijk beslist: «que le contrat de mariage et le mariage, quoique intimement liés l'un à l'autre, ne sont pas indivisibles; n'étant point des actes du même ordre et de la même importance; ils ont chacun leurs règles propres et particulières; les dispositions faites par le contrat de mariage, peuvent être arguées de nullité, sans que pour cela le mariage, couvert par la protection spéciale de la loi, soit susceptible d'être attaqué par la même personne et dans les mêmes délais (Cass. fr. civ., 23 dec. 1856, D. P. 1857, 1, 17; id., 17 febr. 1873, D. P. 1873, 1, 483).

E. Solemneel contract.

13. Het huwelijkscontract is één van de weinige plechtige contracten die in ons recht bestaan. Alle huwelijksvereenkomsten moeten bij notariële akte opgemaakt worden vóór het huwelijk (art. 1394 B.W.), door twee notarissen of door een notaris in bijzijn van twee vormgetuigen (art. 9 van de organieke wet op het notariaat van 25 ventôse j. XI, gew. door de wet van 16 dec. 1922), en in minute (art. 20 van de wet van 25 ventôse j. XI).

14. Aangezien bij een plechtig contract de totstandkoming van het contract afhangt van het inacht nemen van de bij de wet voorgeschreven pleegvormen, die essentieel zijn voor het bestaan zelf van het contract («forma dat esse rei»), kan geen huwelijkscontract geldig gesloten worden hetzij mondeling hetzij bij onderhandse akte (De Page et Dekkers, X, n° 107), hetzij hoe anders ook; zo niet ware een dergelijk huwelijkscontract onbestaanbaar, en dus absoluut nietig.

15. Dit doet er (— naast andere argumenten die kunnen worden aangevoerd —) insgelijks toe besluiten, dat de huwelijksvereenkomsten uitdrukkelijk moeten aangegaan worden, en dat er bijgevolg van een stilzwijgend gesloten huwelijkscontract geen sprake kan zijn. Wat meer is: van de aanstaande echtgenoten die huwen zonder notarieel huwelijkscontract worden de geldelijke belangen tijdens het huwelijk krachtens de wet beheerst en geregeld door de bepalingen in zake het regime van de gemeenschap van goederen (artikelen 1393, 1399 en 1400 B.W.; De Page et Dekkers, X, n° 40 v.v.; Schiks et Vanisterbeek, V, n° 1134, blz. 51; N. Gunzburg, Het huwelijkscontract, n° 14; Planiol, Ripert et Nast, VIII, n° 8; J. Carbonnier, Le régime matrimonial légal, Thèse, Bordeaux, 1932; Brussel, 16 juni 1926, Rev. prat. not. 1926, 46. Contra: Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 19; R. Marcq, in Rép. prat. dr. belge, V° Contrat de mariage, n° 27; Laurent, XXI, n° 199; Lemaire-Boseret, n° 54; Thiry, III, n° 262; Arntz, III, n° 549; Aubry et Rau, par Esmein, VII, par. 501, tekst, en 1, par. 30, tekst, II, n° 3, met noten 45 tot en met 47; Beudant, Lerebours-Pigeonnière et Lenoan, X, n° 199;

Guillouard, I, n° 344; Baudry-Lacantinerie, Le Courtois et Surville, I, n° 76; Brussel, 18. april 1923, Rev. prat. not., 1924, 438; Verbr., 3 dec. 1925, Pas. 1926, I, 94 (beweegredenen); Cass. fr. req., 7 april 1925, Rev. dr. int. privé, 1925, 557).

II. De karakteristieken van het huwelijkscontract.

A. Contract met een complexe inhoud.

16. Met het huwelijk begint een nieuwe fase in het leven van man en vrouw. Het is dan ook te begrijpen dat, naar aanleiding van dit huwelijk, allerhande schikkingen getroffen worden om de verbintenis onder de meest gunstige voorwaarden te laten plaats grijpen. Vandaar dat ook bij huwelijkscontract tal van zaken worden geregeld.

Maar juist al die regelingen geven het huwelijkscontract een zeer complex karakter, aangezien aldus in één contract de meest verscheiden bedingen worden samengebracht, die, naar hun voorwerp, soms hemelsbreed van elkaar kunnen verschillen.

Eertijds, toen het huwelijkscontract een uitgesproken familiaal pakt was, kwam dit complex karakter in de overgrote meerderheid van de huwelijkscontracten tot uiting; thans veel minder.

17. Principieel is het de auteurs inderdaad geoorloofd om in één en dezelfde akte of in één en hetzelfde contract (instrumentum), meerdere rechtshandelingen of overeenkomsten (negotia) in te lassen. Dit is ook zo wat het huwelijkscontract betreft.

In dit geval echter, aangezien het een notariële akte betreft, dient de aandacht gevestigd te worden op de bijzondere bepalingen die gelden tot vaststelling van het ereloon van de notaris: het honorarium wordt traditioneel vastgesteld per akte (hetgeen ook volgt uit de interpretatie van de artikelen 5 en 9 K.B. 16 dec. 1950 op het wettelijk tarief), en per akte wordt het ereloon geheven voor ieder der beschikkingen die niet uit elkaar voortvloeien of van elkaar afhankelijk zijn, m.a.w. tussen dewelke geen samenhang bestaat, doch zonder dat een zelfde waarde, die aan die onderscheiden verrichtingen ten grondslag ligt, meer dan éénmaal aan het evenredig honorarium kan onderworpen zijn (art. 9, K.B. 16 dec. 1950; C. Hauchamps, in Rép. prat. dr. belge, V° Notaire, n°s 1344 v.v. en 1348 v.v.).

18. Zo is het geen zeldzaamheid dat het huwelijkscontract, naast de eigenlijke huwelijksvoorwaarden (behelzende de vaststelling van het bedongen huwelijksvermogensstelsel) en de erop betrekking hebbende bepalingen (zoals bv. bedingen in zake het eigendomsbewijs door vermoedens) die er het wezen aan geven, bedingen bevat aangaande schenkingen hetzij door de ene echtgenoot aan de andere gedaan, hetzij door ouders, familieleden of derden ten voordele van beide echtgenoten of van een hunner verricht. Deze schenkingen zijn, ofwel werkelijk schenkingen onder levenden, ofwel beschikkingen ter zake des doods. Zij behoren tot de bijkomende inhoud van het huwelijkscontract.

Daarnaast bevat het huwelijkscontract soms één of meerdere toevallige bedingen, doordat de aanstaande echtgenoten in het huwelijkscontract één of andere rechtshandeling of overeenkomst inlassen die volkomen vreemd is aan hun huwelijksvermogensregeling. Zo bv. de erkenning van een natuurlijk kind; het opmaken van een voogdijrekening; een lening of een huurcontract met een van de ouders of verwanten,

of met een derde, waardoor het de aanstaande echtgenoten mogelijk wordt zich naar behoren in te richten; enz.

19. Het juridisch wezen van ieder van deze bij de hoofdinhoud van het huwelijkscontract toegevoegde bedingen verschilt echter ten eerste, naargelang zij al dan niet met de vaststelling van de eigenlijke huwelijksvoorwaarden verknocht zijn.

Indien zulks het geval is (bv. wat de schenkingen betreft door de ene echtgenoot aan de andere gedaan, of door een derde aan een van de echtgenoten), dan maken zij van de huwelijksovereenkomsten zelf deel uit. Het gevolg hiervan is, dat zij tijdens het huwelijk principieel niet meer kunnen gewijzigd of herroepen worden wegens het beginsel van de onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden (art. 1395 B.W.), en dat de veranderingen die vóór de voltrekking van het huwelijk er aan zouden toegebracht worden dienen vastgesteld met inachtneming van de voorschriften voorzien bij art. 1396 B.W.: authentieke vorm, in aanwezigheid en met de gelijktijdige toestemming van degenen die in het huwelijkscontract partij zijn geweest.

Indien de verknochting niet bestaat, dan staan de bedingen volledig los van het huwelijk en van het huwelijkscontract: hun bestaan, geldigheid en uitwerking zijn er niet afhankelijk van. Het zijn afzonderlijke rechtshandelingen, voor dewelke gebeurlijk alleen de notariële authenticiteit van node was voor het rechtsgeldig bestaan (bv. de erkenning van een natuurlijk kind: art. 334 B.W.). Op dergelijke rechtshandelingen of overeenkomsten bij huwelijkscontract is dan ook het voorschrift van de onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden niet toepasselijk. Dus zijn wijzigingen achteraf mogelijk, tenzij nu precies moest blijken dat de contractanten het lot van die beschikkingen hebben willen afhankelijk maken van de bedongen huwelijksvoorwaarden (Kluyskens, Het huwelijkscontract, n° 9).

20. Hier sluit dan onmiddellijk bij aan dat, in principe, tussen die verschillende bedingen uit een huwelijkscontract geen ondeelbaarheid bestaat (evenmin als tussen de beschikkingen van het huwelijksvermogensstelsel zelf), derwijze dat de nietigheid of vernietiging van één of meerdere van die bijzondere beschikkingen niet noodzakelijk de nietigheid hoeft mee te brengen van de andere, meer bepaald van de eigenlijke huwelijksvoorwaarden (Baudry-Lacantinerie, Le Courtois et Surville, I, n° 205; Planiol, Ripert et Nast, VIII, n° 88; Limoges, 28 jan. 1879, D. P. 1880, 2, 255, S. 1879, 2, 232). Zodoende een schenking tussen echtgenoten bij huwelijkscontract verricht kan vernietigd worden, zonder dat hierdoor de huwelijksvermogensregeling tussen de echtgenoten veranderd wordt (Cass. fr. ch. réunies, 21 juni 1892, D. P. 1892, 1, 369; Cass. fr. civ., 30 nov. 1908, D. P. 1909, I, 418).

B. Begunstigd contract.

21. Het huwelijkscontract is van oudsher door de wetgever ten eerste begunstigd geweest.

Dit blijkt al in de eerste plaats hieruit, dat aan de aanstaande echtgenoten steeds de grootste vrijheid wordt gelaten bij het kiezen en het vaststellen van hun huwelijksvoorwaarden: zij kunnen in beginsel hun overeenkomsten aangaan zoals zij het goedvinden (art. 1387 en 1527 B.W.).

Maar dit volgt insgelijks onbetwistbaar uit de vaststelling, dat in het huwelijkscontract zelf tal van bedingen kunnen ingelast worden die in andere contracten niet geoorloofd zijn. De reden hiervan is juist

te zoeken in de bedoeling om het huwen aan te moedigen, of juist gezegd, in het inzicht de huwelijken niet te verhinderen (Ponthier, Introduction au traité de la communauté, n^{rs} 1 en 2).

22. Het zijn vooral deze uitzonderlijke bedingen, die anders niet geduld worden maar in het huwelijkscontract wel, die op afdoende wijze illustreren met welke gunst de wetgever dit contract bejegt.

Er zijn vooreerst clausules toegelaten die afwijken van de imperatieve bepalingen inzake de schenkingen, waaronder: schenkingen door derden of door een mede-echtgenoot van toekomstige goederen (artt. 947, 1082, 1084 en 1093 B.W.), schenkingen door dezelfde onder potestatieve voorwaarden (artt. 947 en 1086 B.W.), en schenkingen gedaan door een minderjarige echtgenoot aan de mede-echtgenoot (artt. 1095 en 1398 B.W.).

Vervolgens kunnen de aanstaande echtgenoten, met betrekking tot het door hen bij huwelijkscontract bedongen stelsel van gemeenschap van goederen, geldig bedingen opnemen die ongeoorloofd zouden zijn in een contract van maatschap of vennootschap, namelijk: een algemene gemeenschap van alle of van toekomstige goederen alleen (art. 1526 B.W.), de toekenning van de algeheelheid van de winsten aan een van de echtgenoten ingeval van toekenning van de gehele gemeenschap aan de langstlevende of enkel aan een van de echtgenoten (art. 1525 B.W.), het beding ten voordele van de vrouw tot terugneming, vrij en onbelast, van haar inbreng (art. 1514 B.W.).

Tenslotte is het enkel in het huwelijkscontract toegelaten te bedingen dat bepaalde goederen onvervreemdbaar zullen zijn (art. 1554 B.W.).

C. Statutair contract.

23. Het huwelijkscontract is niet een eenvoudig contract, waarbij de contractanten, hetzij met betrekking tot één of meer bepaalde zaken, hetzij aangaande één of meer bepaalde handelingen, wederzijdse rechten en verplichtingen vastleggen. Het is meer dan dat.

Wanneer de aanstaande echtgenoten huwelijksvoorwaarden bedingen, dan bepalen zij én het statuut van hun huwelijksvermogens, én het statuut van hun respectievelijke rechten en bekwaamheid met betrekking tot die vermogensbelangen, én het statuut van hun betrekkingen met en verhoudingen tot derden te dien opzichte. Het huwelijkscontract bepaalt als het ware het kader binnen hetwelk de geldelijke belangen van de echtgenoten dienen geregeld te worden in de toekomst: het bepaalt de gehele structuur van de vermogensbelangen. Het is een statutair contract (Rb. Brussel, 22 juli 1896, B. J. 1897, 693).

Vandaar dat het huwelijkscontract meteen ook een juridische akte is die vooraf vaststelt aan welke voorwaarden juridische akten moeten beantwoorden om rechtsgeldig en met het gewenste gevolg verricht te zijn; het is een normen-akte (acte-règle; zie Collin et Capitant, par Julliot de la Morandière, III, n° 85), waarvan de bepalingen zich opdringen én aan de aanstaande echtgenoten én aan de derden.

24. Het gevolg hiervan is uiterst belangrijk, vermits iedere huwelijksvermogensregeling in mindere of meerdere mate de rechtsgeldigheid beheerst van tal van rechtshandelingen die er rechtstreeks of onrechtstreeks mee in verband staan; hetzij zij afgesloten zijn met of tegen de echtgenoten (b.v. de aanwinsten verwezenlijkt ingevolge beroepsbedrijvigheid tijdens het huwelijk).

En hetzelfde is eveneens waar wat de uitwerking

betreft van bepaalde rechtsfeiten die voor één der beide echtgenoten, of voor alle beide, rechtsgevolgen meebrengen (b.v. het erfrecht bij het overlijden van een rechtsvoorganger).

Steeds zal zich de kwestie stellen van de huwelijksvermogensregeling van de echtgenoten, en telkens weer zal die regeling een beslissende wending geven aan de solutie die betracht wordt. Het doet er toe besluiten dat de publiciteit van de huwelijksvermogensregelingen in heel veel gevallen noodzakelijk voorkomt.

D. Onveranderlijkheid van de bedingen.

25. Een van de belangrijkste karakteristieken van het huwelijkscontract bestaat wel in de onveranderlijkheid van de huwelijksovereenkomsten na de voltrekking van het huwelijk.

Het principe, zoals het uitgedrukt is in art. 1395 B.W., wijkt af van het beginsel van de zuivere wilsautonomie van de contracterende partijen zoals neergelegd in het art. 1134 B.W., dat het gemeen recht uitmaakt in zake verbintenissen. Inderdaad, dit artikel waarborgt de herroeping en de wijzigingen van ieder wettelijk gesloten overeenkomst door de wederzijdse toestemming van de contractanten (art. 1134, al. 2, B.W.). Maar inzake huwelijksvermogensrecht is hiervan geen sprake: vanaf het ogenblik dat het huwelijk gesloten is, is iedere conventionele verandering verboden en absoluut nietig. De beschikking van art. 1395 B.W. is inderdaad van openbare orde (Gent, 12 maart 1930, B. J. 1930, 399; Cass. fr. req., 6 april 1903, D. P. 1903, I, 301; Paris, 24 maart 1903, D. P. 1905, II, 1, met noot Planiol; Paris, 2 maart 1925, D. J. 1926, II, 13, met noot Nast).

26. Dit beginsel gaat trouwens gepaard met andere voorschriften: dat alle huwelijksvereenkomsten vóór het huwelijk moeten opgemaakt worden bij notariële akte (art. 1394 B.W.), en dat alle veranderingen die vóór de voltrekking van het huwelijk er aan mochten toegebracht worden, moeten geschieden met inachtneming van de voorschriften van de artt. 1396 en 1397 B.W.).

27. Maar de onveranderlijkheid betreft in principe enkel en alleen de eigenlijke huwelijksvoorwaarden, doch niet noodzakelijk de bijkomende inhoud, noch de toevallige bedingen die het louter accidenteel mocht bevatten.

28. Het neemt niet weg dat aan het quasi absoluut voorschrift van art. 1395 B.W. afbreuk is gedaan geworden door zekere rechtspraak, die van oordeel is dat een scherp onderscheid dient getrokken tussen de rechtshandelingen die de oorspronkelijke huwelijksvereenkomst wijzigen en derhalve volstrekt nietig zijn, en degene die, alhoewel zij schijnbaar aan die huwelijksvereenkomsten tornen, niettemin enkel tot doel hebben een resultaat te bewerken dat de echtgenoten op het oog hadden met hun huwelijkscontract (Cass. fr. req., 27 november 1934, D. P. 1935, I, 29, met verslag Pillon; id., 17 mei 1938, D. P. 1938, I, 73, met noot E. P., en S. 1939, I, 137, met noot Morel; Colin et Capitant, par Julliot de la Morandière, III, n° 128).

29. Er zijn daarnaast uitzonderingen door de wetgever zelf voorzien. Het zijn gevallen waarbij van de onveranderlijkheid van de huwelijksvoorwaarden wordt afgeweken buiten de loutere contractuele wilsautonomie van partijen om.

Aldus kan de vrouw wier huwelijksgoed in gevaar gebracht is, en wanneer de wanorde van de zaken van

de man doet vrezen dat zijn goederen niet zullen volstaan om de rechten en terugnemingen van de vrouw te voldoen, in rechte de scheiding van goederen vorderen (art. 1443 B.W.).

Anderzijds gedooft de wet van 20 juli 1932, in zake de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, insgelijks wijzigingen aan de huwelijksvoorwaarden, vermits deze wet o.m. het statuut instelt van de voorbehouden goederen van de gehuwde vrouw wanneer zij onder de bij de wet bepaalde voorwaarden een beroep, een nijverheids- of handelsbedrijf uitoefent (artt. 224a v.v. B.W.). Dit is duidelijk het geval wat het beheer van die goederen betreft in de regimes op basis van gemeenschap van goederen en in die met uitsluiting van gemeenschap (zie de draagwijdte van de artt. 216, 218, 219, 222, 223a, 223b B.W. v.v.).

E. Contract dat, overeenkomstig de wet, de juridische onbekwaamheid van de gehuwde vrouw kan verzachten.

30. Door haar huwelijk komt de vrouw onder de maritale macht te staan en wordt zij een juridisch onbekwame.

Die onbekwaamheid is in beginsel algemeen, en is vervat in de artikelen 215, 217, 223a en 223c B.W.: zij kan in de regel geen geldige rechtshandelingen verrichten zonder de machtiging van haar man of van de rechtbank (artt. 218, 219 en 223b B.W.). Het is slechts bij uitzondering dat de gehuwde vrouw aan die principiële onbekwaamheid ontsnapt, en dat de man geen vat op haar heeft krachtens zijn maritale macht. En al zijn die uitzonderingen dan nog vrij talrijk (Kluyskens, Personen- en Familierecht, n° 412), toch blijft de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw nog steeds als algemeen te aanzien: zolang een speciale wettekst haar niet bekwaam maakt tot handelen, blijft zij onbekwaam.

Die onbekwaamheid van de gehuwde vrouw is daarbij insgelijks de regel, welke ook de huwelijksvermogensregeling zij waaronder zij leeft. Want de huwelijksvermogensregeling mag geen invloed uitoefenen op het beginsel van het maritale gezag en evenmin op de bekwaamheid (artt. 1388 en 6 B.W.). Zolang de man de echtelijke macht over zijn vrouw uitoefent blijft de vrouw in beginsel onbekwaam.

31. Nochtans, wanneer contractueel een regime van scheiding van goederen of een dotaal stelsel is bedongen geworden, wordt, krachtens de wet zelf, aan de vrouw een beperkte graad van bekwaamheid verschafft met betrekking tot het recht van beheer en genot van haar eigen goederen (zie de artt. 1449 en 1536 B.W., en de artt. 1576 B.W. v.v. met betrekking tot de paraphernale goederen; zie W. Delva, De beperkte bekwaamheid van de van goederen gescheiden vrouw om over haar roerend goed te beschikken, T.N. 1954, blz. 209 v.v.).

Hierdoor juist wordt haar onbekwaamheid beperkt, zodat uiteindelijk mag beweerd worden dat alover het huwelijkscontract soms kan afgeweken worden van het absoluut beginsel van de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw (Laurent, XXI, n° 1).

32. De kwestie wordt deliquer wanneer het gaat om bedingen die er toe strekken aan de onder een stelsel van gemeenschap van goederen gehuwde vrouw het beheer en het genot voor te behouden van haar eigen goederen. Is dit geen, door de wet niet voorziene, toekenning van bekwaamheid aan de in principe juridisch onbekwame vrouw?

Er moet voreerst opgemerkt worden, dat het oorspronkelijk art. 223 B.W. de mogelijkheid reeds voorzag voor de man om bij huwelijkscontract een algemene (en onherroepelijke) machtiging te geven aan de vrouw met betrekking tot het beheer van haar eigen goederen. Maar ook nu valt er aan de wettelijkheid van die bedingen niet te twifelen, vermits art. 1536 B.W. het recht van beheer en genot voorbehoudt aan de contractueel van goederen gescheiden vrouw, en dat, wanneer ditzelfde recht wordt voorbehouden aan de in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw wat haar eigen goederen betreft, zulks neerkomt op een combinatie van beginselen van het regime van gemeenschap en van datgene van scheiding van goederen.

Derhalve brengen ook dergelijke clausules van het huwelijkscontract een wettelijk gerechtvaardigde wijziging teweeg aan de principiële onbekwaamheid van de gehuwde vrouw.

*Prof. W. DELVA,
Universiteit Gent.*

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1ste Kamer. — 27 mei 1955.

Voorzitter: M. Vandermersch.

Raadsheer Verslaggever: M. Rutsaert.

Advocaat-Generaal: M. Dumont.

Advocaten: Mrs della Faille d'Huyse en J. Van Rijn.

Arbeidsongeval. — Bepaling van het basisloon, wanneer het ongeval is gebeurd in een onderneming, waarin het slachtoffer slechts bij tussenpozen werkte.

Geval waarin het slachtoffer van het ongeval, dat volle arbeidsdagen bij een ander werkgever werkte, in de onderneming van de verzekerde, waar het ongeval gebeurde, slechts bij tussenpozen werkte en er dagwerk verrichtte, dat een geringer aantal uren bedroeg dan de gewone arbeidsduur in die onderneming.

In dergelijk geval en wanneer het arbeidsongeval

zich heeft voorgedaan in een onderneming, waarin zowel met als zonder onderbreking gewerkt wordt, dient het basisloon bepaald te worden, niet overeenkomstig art. 6, lid 3, van de gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen, maar overeenkomstig het vijfde lid van hetzelfde artikel, zelfs wanneer elementen van dit loon ex aequo et bono zouden moeten worden geraamd.

De Belgische Boerenbond t/Verbist Louisa,
Weduwe Peeters Leopold.

Over het eerste artikel (zonder belang).

Over het tweede middel,

Schending van artikelen 1, 4, 6, 9 van de door het koninklijk besluit dd. 28 september 1931 samengeorde-
de wetten op de arbeidsongevallen, 1, 3, 4 van de wet
dd. 10 maart 1900 op het arbeidscontract, 1101, 1134,
1315, 1317, 1319, 1320, 1322, van het Burgerlijk Wet-

boek, 77, 78, 141, 142 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging; 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis verklaart dat het in onderhavig geval «wel gaat om een seizoenbedrijf waarin normaal slechts gedurende twee maanden en half per jaar wordt gewerkt» en, bij toepassing van artikel 6, alinea 3 van de wet op de arbeidsongevallen, verklaart dat «in zulk geval het basisloon bepaald wordt rekening houdend met het loon uitgekeerd gedurende de activiteit van het bedrijf en met de verdiensten gewonnen gedurende het overige van het jaar buiten het bedrijf» om, «bij ontstentenis van elk ander schriftelijk bewijs omtrent het bedrag van het loon door het slachtoffer genoten gedurende zijn activiteit bij de verzekerde van eiseres», het basisloon «ex aequo et bono» op vijftig duizend frank vast te stellen;

dan wanneer noch art. 6, al. 3 van de wet op de arbeidsongevallen, noch enige andere bepaling van gezegd artikel 6 kan toegepast worden op het geval van een werkmans die slechts occasioneel en na zijn gewone werkuren, in een seizoenbedrijf werkt na gedurende de volle arbeidsdag in het ander vast bedrijf te hebben, zoals eiseres het in besluiten, die onbeantwoord blijven, deed gelden,

en dan wanneer het basisloon bestaat zowel, in geval van toepassing van al. 3 van art. 6 als in alle andere gevallen, in het effectief loon overeenkomstig het arbeidscontract aan de werkmans toegekend, waaruit volgt dat, bij ontstentenis van bewijs van dit essentieel bestanddeel van het contract, het aan de rechter verboden was gezegd loon, dat door eiseres uitdrukkelijk betwist was, «ex aequo et bono» ambtshalve vast te stellen;

Overwegende dat uit de vaststellingen van de rechter over de grond alsook uit de regelmatig bij de voorziening gevoegde stukken, blijkt dat het slachtoffer van het ongeval, dat volle arbeidsdagen bij de «Société Générale Métallurgique» verstrekke, in de onderneming van Meeus, waar het ongeval gebeurde slechts bij tussenpozen werkte en er dagwerk verrichtte dat een geringer aantal uren bedroeg dan de gewone arbeidsduur in die onderneming;

Overwegende dat in dergelijk geval en wanneer het arbeidsongeval zich heeft voorgedaan in een onderneming, waarin zowel met als zonder onderbreking gewerkt wordt, het basisloon dient bepaald te worden niet overeenkomstig de bepalingen van art. 6, al. 3 van de samengeordende wetten betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit de arbeidsongevallen maar overeenkomstig al. 5 van hetzelfde art., zelfs dan wanneer elementen van dit loon ex aequo et bono zouden moeten worden geraamd;

Overwegende, derhalve, dat door in het onderhavig geval toepassing te hebben gemaakt van de bepalingen van bedoelde al. 3, het bestreden vonnis de in het middel aangeduide wettelijke bepalingen geschonken heeft.

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis doch enkel in zover het toepassing heeft gedaan van alin. 3 van art. 6 der samengeordende wetten op de arbeidsongevallen;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, zetelend in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 26 mei 1955.

Eerste voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Fettweis.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaten: Mrs Delacroix en della Faille d'Huyse.

1. **Burgerlijke rechtsvordering. — Vonnis op tegenspraak of bij verstek gewezen. — Art. 152bis Rv. geldt niet ten aanzien van de rechtspleging in hoger beroep tegen vonnissen van vrederechters.**
2. **Pacht. — Ook de verkrijger van een gedeelte van het verpachte goed heeft krachtens art. 1748 B.W. het recht de pachter uit te zetten.**

1. *De omstandigheid dat de rechter zijn beslissing contradictoer of verstekvonnis heet, verandert de werkelijke aard daarvan niet.*

Art. 152bis Rv. geldt niet ten aanzien van de rechtspleging in hoger beroep tegen vonnissen van vrederechters, aangezien het betreft de zaken die in eerste aanleg voor de rechtbank van eerste aanleg worden gebracht.

Het bestreden vonnis gewezen nadat partijen noch in persoon, noch door een advocaat, houder van de stukken, verschenen waren ter terechtzitting van de in hoger beroep rechtdoende rechtbank, waarop de zaak bepaald, geïnstrueerd, door verweerder gepleit en in beraad gesteld is geworden, is een verstekvonnis.

De hoedanigheid van op tegenspraak of bij verstek gewezen beslissing der vonnissen en arresten vloeit voort uit hun eigen en intrinsieke bestanddelen, zonder dat de gerechten die ze wijzen de macht hebben het wettelijk karakter daarvan te wijzigen. Het Hof van Verbreking, waarbij een voorziening ahangig is, behoort de ontvankelijkheid daarvan te beoordelen naargelang van het werkelijk karakter van de beslissing, die het voorwerp ervan is.

2. **Art. 1748 B.W., waarbij aan de verkrijger van een landeigendom toegestaan wordt de pachter uit te zetten in zekere daarin omschreven omstandigheden, vereist geenszins voor de uitoefening van dat recht, dat de verkrijging geheel het verpachte goed tot voorwerp heeft gehad.**

Niettegenstaande de wetgever ervoor gezorgd heeft een zekere overeenstemming tot stand te brengen tussen de artikelen 1748 en 1774, § 2/II B.W. verbiedt art. 1748 evenwel de verkoop niet van een gedeelte van een geheel dat een in pacht gegeven landbouwbedrijf vormt, en evenmin de uitzetting van de pachter door de verkrijger van dat gedeelte van het geheel, terwijl volgens art. 1774, § 2/II het recht van overneming door de verpachter niet mag bedongen worden voor een gedeeltelijke overneming van het verpachte goed.

Quertenmont J. en J. L. t/ Jeanfils E.

Gelet op het bestreden vonnis, de 10 juni 1953 in hoger beroep gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Charleroi;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, door verweerder ingeroepen en afgeleid hieruit dat, aangezien het vonnis op tegenspraak werd gewezen, de meer dan drie maanden na de betekening van het vonnis ingestelde voorziening niet ontvankelijk is wijl te laat ingesteld;

Overwegende dat aanleggers in hoger beroep gekomen zijn van een vonnis, de 9 juli 1952 op tegenspraak

gewezen door de vrederechter van het kanton Gosselies, waarbij de opzegging geldig werd verklaard die door verweerder gedaan werd voor een gedeelte van de hoeve welke aanleggers in pacht hebben;

Overwegende dat verweerder op 3 april 1953, op voet van art. 152bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering aan aanleggers heeft doen betekenen een aanmaning om te concluderen met dagvaarding; om te verschijnen ter zitting van 22 april 1953 van de tijdelijke burgerlijke kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Charleroi; dat aanleggers op die zitting verschenen door Meesters Gillis en Lemaire, advocaten, en dat de zaak na het horen van beide partijen tot op de terechtzitting van 28 mei 1953 verdaagd werd;

Overwegende dat aanleggers voor de terechtzitting van 28 mei 1953 verstek lieten gaan; dat de rechtbank de zaak instrueerde, aan verweerder, geïntimeerde oorspronkelijke eiser, toestond te concluderen en te pleiten, en vervolgens de zaak in beraad hield;

Overwegende dat op 10 juni 1953 de rechtbank, verklarende « contradictoire » uitspraak te doen « overeenkomstig het voorgeschrevene bij art. 152bis van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering », het bestreden vonnis wees;

Overwegende dat de omstandigheid dat de rechter zijn beslissing contradictoire vonnis of verstekvonnis heet, de ware aard ervan niet verandert;

Overwegende dat de rechtspleging in hoger beroep tegen de door de vrederechter gewezen vonnissen voornamelijk georganiseerd is bij art. 82bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering; dat de dagvaarding moet gedaan worden op een vaste dag en een vast uur vóór die van de kamers der rechtbank welke, volgens het reglement, kennis dient te nemen van de hogere beroepen tegen de vonnissen van de vrederechters; dat het ministerie der pleitbezorgers niet vereist is, daar de partijen in persoon mogen verschijnen of door een advocaat, houder van de stukken; dat in alle gevallen van verwijzing van de zaak naar een latere terechtzitting, er niet bij verstek uitspraak mag worden gedaan ten opzichte van de partijen welke noch aanwezig, noch vertegenwoordigd waren bij het vonnis van verdaging, indien hun door de griffier geen bericht werd gegeven van de dag en het uur van de terechtzitting naar dewelke de zaak werd verwezen;

Overwegende dat de partijen vóór de rechtbank in hoger beroep evenals vóór de vrederechter op een vaste dag en een vast uur verschijnen; dat er derhalve geen verstek kan zijn dan op grond van niet-verschijning;

Overwegende dat artikel 152bis vreemd is aan de rechtspleging in hoger beroep tegen de vonnissen der vrederechters, naardien het betrekking heeft op de zaken welke in de eerste graad vóór de rechtbank van eerste aanleg worden gebracht;

Overwegende dat het bestreden vonnis, gewezen nadat partijen noch in persoon noch door een advocaat, houder van de stukken, verschenen waren ter terechtzitting van de in hoger beroep zittende rechtbank, waarop de zaak bepaald, geïnstrueerd, door verweerder bepleit en in beraad gesteld is geweest, een verstekvonnis is;

Overwegende dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen;

Over het eerste middel, schending van artt. 82bis en 152bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering (artikelen 5 en 9 van het koninklijk besluit nr 300 van 30 maart 1936), en van art. 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, waarbij aan aanleggers in verbreking hun hoger beroep wordt ontzegd, verklaart op tegenspraak te beslissen, overeenkomstig het voorgeschrevene bij art. 152bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, dan wanneer die wetsbe-

paling ter zake niet toepasselijk was, in elk geval de voorwaarden tot toepassing ervan niet verenigd waren, dan wanneer de rechtspleging in hoger beroep tegen de vonnissen van de vrederechters vóór de rechtbanken van eerste aanleg geregeld is bij art. 82bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, zonder verwijzing naar art. 152bis, en dan wanneer aanleggers in verbreking, die geen pleitbezorger gesteld hadden, noch in persoon, noch door lasthebber verschenen zijn op de terechtzitting van de rechtbank waarop de zaak bepaald, geïnstrueerd, door verweerder bepleit en in beraad gesteld geweest is, zodat het gewezen vonnis enkel een verstekvonnis kan zijn ten aanzien van aanleggers in verbreking, niet verschijnende appellanten;

Overwegende dat de hoedanigheid van op tegenspraak of bij verstek gewezen beslissing der vonnissen en arresten voortvloeit uit hun eigen en intrinsieke bestanddelen, zonder dat de gerechten welke ze vellen de macht hebben het wettelijk karakter ervan te wijzigen; dat het Hof van verbreking, waarbij een voorziening aanhangig is, behoort de ontvankelijkheid ervan te beoordelen naar gelang van het werkelijk karakter van de beslissing welke het voorwerp ervan is;

Overwegende mitsdien dat de verklaring in het bestreden vonnis, dat er op tegenspraak beslist wordt, overeenkomstig artikel 152bis van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, aanleggers niet kan benadelen en dat het middel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Gelet op het tweede middel, schending van artt. 6, 1131, 1134, 1320, 1322, 1743, 1748, 1774, inzonderheid 1774, paragraaf 2, en 1775 van het burgerlijk wetboek (voormelde artikelen 1748, 1774 en 1775 respectievelijk gewijzigd bij artt. 2 van de wet van 7 maart 1929 en 4 van de wet van 7 juli 1951, houdende wijziging van de wetgeving betreffende de landpacht, bij art. 11 en art. 14 van dezelfde wet van 7 juli 1951), van art. 20 van evengemelde wet van 7 juli 1951 en van art. 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden vonnis, uitwerking toekennend aan een stipulatie in het litigieuze landpachtcontract, waarbij aan de verkrijger van een deel van het gepachte goed het recht verleend wordt de pachter uit te zetten, de opzegging geldig verklaard heeft welke gedaan werd door verweerder, die het goed ten dele gekocht had, aan aanleggers in verbreking, pachters van het goed op grond van een geregistreerde pachtovereenkomst waarvan de eerste negenjarige termijn liep en in dier voege heeft beslist onder het voorwendsel dat, volgens art. 1748 van het burgerlijk wetboek, gewijzigd bij art. 4 van de wet van 7 juli 1951, het beginsel van de minimale negenjarige duur van een landpacht in haar eerste termijn afbreuk zou mogen lijden wanneer in die landpacht een recht van uitzetting bepaald is voor het geval van verkoop van het goed en dat zulks ten deze het geval zou zijn, dan wanneer art. 1748 van het burgerlijk wetboek, gewijzigd bij de wet van 7 juli 1951, niet voorziet in een recht van uitzetting ten behoeve van degene die slechts een deel van het verpachte goed koopt, en de in de pacht vervatte conventionele clause van overname welke feitelijk dat recht enkel bepaalt in geval van verkoop van een deel van het verkocht goed, geen uitwerking kan hebben, aangezien zij strijdig is met de gebiedende bepalingen der wet die, ter zake van landpacht, elke clause van gedeeltelijke overname van het verpachte goed in de loop der pacht verbieden; en doordat het bestreden vonnis mitsdien, de termen der overeenkomst miskend, dezelve meteen geschonden en onwettelijk een uitwerking gegeven heeft aan een bij de wet verboden clause van het pachtcontract.

Over de grond van niet-ontvankelijkheid, door verder hieruit afgeleid dat het middel nieuw is :

Overwegende dat het bestreden vonnis, recht doende op verweerders conclusiën en de gronden van het beroepen vonnis overnemend, beslist dat het beginsel van de minimale tijdsduur van negen jaar van een landpacht in haar eerste termijn afbreuk mag lijden wanneer een recht van uitzetting bepaald is voor het geval van verkoop van het goed;

dat het middel derhalve niet nieuw is en dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen.

Over het middel :

Overwegende dat art. 1748 van het burgerlijk wetboek, waarbij aan de verkrijger van een landeigendom toegestaan wordt de pachter uit te zetten in zekere daarin omschreven omstandigheden, geenszins vereist, voor de uitoefening van dat recht, dat de verkrijging geheel het verpacht goed tot voorwerp heeft gehad ;

Overwegende dat, niettegenstaande de wetgever ervoor gezorgd heeft een zekere overeenstemming tot stand te brengen tussen artt. 1748 en 1774, paragraaf 2, II, van het burgerlijk wetboek, art. 1748 evenwel de verkoop niet verbiedt van een gedeelte van een geheel dat een in pacht gegeven landbouwbedrijf vormt en de uitzetting van de pachter niet verbiedt, door de verkrijger van dat gedeelte van het geheel, dan wanneer, volgens artikel 1774, paragraaf 2, II, het recht van overname door de verpachter niet mag bedongen worden voor een gedeeltelijke overname van het gepacht goed ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

RAAD VAN STATE

1e Kamer. 12 januari 1956.

Zetel : MM. Vauthier, voorbitter-verslaggever,
Moureau en De Bock.

Auditoraat : M. Vander Stichele.

Advocaat : Mr. Pierson.

1. Lager onderwijs. — Inrichting van de dienst. — Scholen (1 en 2).
2. Gemeenten. — Gemeentelijke autonomie (1).
3. Gemeenten. — Voogdij over de gemeenteoverheden. — Goedkeuring (1 en 2).
4. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Motieven (2).
5. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Motieven (2).

1. Ofschoon de toezichhoudende overheid ingevolge de artikelen 3 en 4 van de wet van 10 juni 1937 het recht heeft tussen beide te komen wanneer de gemeenten aan hun verplichtingen inzake onderwijs te kort komen, mag haar optreden niet tot gevolg hebben dat beslissingen van de Staatsadministratie in de plaats komen van gemeentebeslissingen wanneer geen enkele kritiek is uitgebracht op de wijze waarop de gemeente haar onderwijs inricht.

Waar zij haar goedkeuring onthoudt aan de beslissing van de gemeenteraad die een klas afschaft alsmede de betrekking van de aan die klas verbonden onderwijzer, en die de titularis van die betrek-

king ter beschikking stelt, en waar zij aan die niet-goedkeuring als motief geeft dat de gemeenteraad zich niet heeft neergelegd bij het standpunt van de administratie van het departement van Openbaar Onderwijs, een boventallig onderwijzer in dienst te houden, heeft de toezichhoudende overheid inbreuk gemaakt op het beginsel van de gemeentelijke autonomie en de wet van 10 juni 1937 geschonden.

2. Krachtens artikel 6 van deze wet moet het koninklijk besluit van niet-goedkeuring gemotiveerd zijn. Het is niet gemotiveerd voor zover de verwijten welke het aan de niet-goedgekeurde beslissing maakt, alleen betrekking hebben op latere beslissingen waarover de toezichhoudende overheid niet had te oordelen.

Gemeente Musson t/ Belgische Staat (Minister van Openbaar Onderwijs).

Gezien het verzoekschrift van 17 juni 1955 waarbij de gemeente Musson beroep instelt tot nietigverklaring van het koninklijk besluit van 28 maart 1955, waarvan zij op 20 april 1955 kennis heeft gekregen en waarbij besloten wordt geen goedkeuring te verlenen aan de beslissing van 22 augustus 1953 waarbij de gemeenteraad van Musson besloot :

- 1) een klas van de lagere gemeenteschool af te schaffen;
- 2) de betrekking van gemeenteonderwijzer, welke de Hr Emile Hoffman bekleedde, af te schaffen;
- 3) genoemde onderwijzer ter beschikking te stellen;

Overwegende dat de gemeenteraad van Musson op 22 augustus 1953 besloot een der drie klassen van de scholen van het centrum der gemeente af te schaffen, een betrekking van onderwijzer af te schaffen en de laatst in het onderwijzend personeel van de gemeente benoemde onderwijzer ter beschikking te stellen; dat dit een beslissing was die door de Minister van Openbaar Onderwijs in overweging was gegeven; dat deze de gemeente had medegedeeld dat de Staat, gelet op het aantal leerlingen, voortaan slechts twee wedden van onderwijzer op zich kon nemen;

Overwegende dat de bestendige deputatie van de provinciale raad deze gemeenteraadsbeslissing op 27 augustus 1953 goedkeurde; dat deze beslissing echter door de Koning moest worden goedgekeurd om uitwerking te kunnen hebben, zoals voorgeschreven is in artikel 6 van de wet van 10 juni 1937, dat de artikelen 13 en 14 van de wet tot regeling van het lager onderwijs vervangt;

Overwegende dat de administratie van het departement van Openbaar Onderwijs een ander standpunt innam dan dat waarvan de gemeente was uitgegaan, en dat zij van de gemeente trachtte te verkrijgen dat de derde onderwijzer in dienst zou blijven; dat aangezien de tegenwoordigheid van deze onderwijzer in de gemeentescholen door geen enkele, met de eisen van het onderwijs bestaande reden kon worden verantwoord, de gemeenteoverheden hun beslissing van 22 augustus 1953 handhaafden; dat de toezichhoudende overheid, na de zaak meer dan anderhalf jaar te hebben aangehouden, op 28 maart 1955 goedkeuring onthield aan de gemeentebeslissing;

Overwegende dat de bestreden beslissing als volgt is gemotiveerd :

« Overwegende dat het gemeentebestuur verzocht werd de onderwijzer terug in dienst te nemen, daar hij zich in een administratieve toestand bevond op grond waarvan hij tijdelijk in actieve dienst kon behouden worden;

Overwegende dat het gemeentebestuur aan de betrokkene, die zich op 10 oktober 1953 had aangemeld om zijn functies te hervatten, de toelating daartoe geweigerd heeft;

Overwegende dat de gemeenteraad van Musson zijn beslissing wettigt door overwegingen die niets gemeens hebben met de administratieve toestand van de betrokkene en die, daarentegen, steunen op feiten welke, indien ze moesten juist gebleken zijn, voor de gemeenteraad aanleiding hadden kunnen zijn om een disciplinaire maatregel te treffen »;

Overwegende dat de bestreden beslissing uitsluitend steunt op overwegingen betreffende de persoonlijke toestand van de onderwijzer, die ondanks het hoofdbestuur niet door de gemeente in dienst werd behouden, en dat deze overwegingen vreemd zijn aan de behoeften van het onderwijs, meer in het bijzonder wat het aantal leerlingen betreft;

Overwegende dat artikel 2 van de wet van 10 juni 1937 als volgt luidt: «De lagere gemeentescholen worden door de gemeenten bestuurd. De gemeenteraad bepaalt, volgens de behoeften der plaats en de noodwendigheden van het onderwijs, het aantal der scholen en dat van de onderwijzers»; dat ofschoon de toezichthoudende overheid ingevolge de artikelen 3 en 4 van de wet het recht heeft, tussen beide te komen wanneer de gemeenten aan hun verplichtingen inzake onderwijs te kort komen, haar optreden niet tot gevolg mag hebben dat beslissingen van de Staatsadministratie in de plaats komen van gemeentebeslissingen, wanneer geen kritiek is uitgebracht op de wijze waarop de gemeente haar onderwijs inricht; dat de toezichthoudende overheid, door aan de gemeenteraadsbeslissing goedkeuring te onthouden, omdat de gemeenteraad zich niet had neergelegd bij het standpunt van de administratie van het departement van Openbaar Onderwijs en een boventallig onderwijzer niet in dienst had gehouden, inbreuk heeft gemaakt op het beginsel van de gemeentelijke autonomie en de voorschriften van de wet van 10 juni 1937 heeft overtreden; dat zij haar bevoegdheid te buiten is gegaan;

Overwegende dat de bestreden beslissing aanvoert, dat de gemeenteraad van Musson zijn beslissing heeft gesteund op feiten «welke, indien ze moesten juist gebleken zijn, voor de gemeenteraad aanleiding hadden kunnen zijn om een disciplinaire maatregel te treffen »;

Overwegende dat de niet goedgekeurde beslissing van 22 augustus 1953 geen enkel soortgelijk feit vernoemt; dat de bestreden beslissing klaarblijkelijk de niet goedgekeurde beslissing verwart met latere beslissingen van de gemeenteraad waarover de toezichthoudende overheid niet had te oordelen; dat de bestreden beslissing in dit opzicht moet worden geacht niet te zijn gemotiveerd; dat zij daardoor inbreuk maakt op het bepaalde in artikel 6 van de wet van 10 juni 1937, volgens hetwelk het koninklijk besluit waarbij afschaffing van een of meer betrekkingen van lager onderwijzer wordt toegestaan of geweigerd, moet gemotiveerd zijn,

Besluit :

Artikel 1. — Het koninklijk besluit van 28 maart 1955 wordt vernietigd.

Artikel 2. — Van dit arrest zal een uittreksel worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

Artikel 3. — De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

14 juli 1955.

Voorzitter : M. Baers.

Raadsheren : M.M. Anne de Molina en Beeckmans de Westmeerbeeck.

Advocaat-generaal : M. Blondeel.

Apotheker. — Oplichting van mutualiteiten door apotheker. — Verdediging van de beroepsbelangen van de apothekers behoort niet tot de taak van de Orde der Apothekers.

Apotheker heeft op voorschriftenbriefjes, bestemd voor ziekenkassen, geprefabriceerde geneesmiddelen voorgesteld als zijnde geneesmiddelen, afgeleverd volgens magistraal recept en honoraria voor bereiding ontvangen voor deze geprefabriceerde geneesmiddelen.

Hij had daartoe niet het recht, daar de vergoeding voor het bereiden van de geprefabriceerde geneesmiddelen begrepen was in de factuurprijs berekend door de laboratoria, die deze geneesmiddelen bereidden.

De handelingen van de apotheker hebben ten gevolge gehad, dat de betrokken ziekenkassen tweemaal hebben betaald voor eenzelfde werk van bereiden en aan de apotheker honoraria hebben betaald voor prestaties, die hij niet heeft verricht.

De apotheker heeft aldus niet het opzet gehad de zieken te bedriegen, doch wel van de mutualiteiten honoraria voor bereiding te bekomen, waarop hij volgens het tarief geen recht had.

De Orde der Apothekers, opgericht door de wet van 19 mei 1949 is geenszins belast met de verdediging van de beroepsbelangen van de apothekers; zulks blijkt uit de artikelen 5 en 11 van deze wet, waarin de taak van de Orde en van de Hoge Raad is omschreven.

Bij de parlementaire totstandkoming van die wet wordt duidelijk in het licht gesteld dat de materiële belangen van de apothekers blijven toevertrouwd aan de beroepsverenigingen, aan dewelke de rechtspersoonlijkheid werd verleend.

O.M. t/ X. en Y.

Overwegende dat de beroepen tijdig en regelmatig werden ingesteld;

1. Over de openbare vordering :

Wat betichting A betreft :

Overwegende dat eerste betichte X., toegeeft dat hij op voorschriftenbriefjes, bestemd voor de ziekenkassen, geprefabriceerde geneesmiddelen heeft voorgesteld als zijnde geneesmiddelen afgeleverd volgens magistraal recept en bereidingshonoraria te hebben ontvangen voor deze geprefabriceerde geneesmiddelen;

Overwegende dat betichte ten onrechte beweert dat hij daartoe het recht had;

Dat er dient op gewezen dat de vergoeding voor het bereiden der geprefabriceerde geneesmiddelen begrepen was in de factuurprijs aangerekend door de laboratoria, die deze geneesmiddelen bereidden;

Dat het aldus duidelijk is dat de handelingen van eerste betichte voor gevolg hebben gehad dat de betrokkene ziekenkassen tweemaal hebben betaald voor eenzelfde werk van bereiden en aan eerste betichte honoraria hebben betaald voor prestaties die door hem niet werden geleverd;

Overwegende dat waar het voor de zieken onver-

schillig kan zijn of ze een magistrale bereiding ontvangen of een gelijkwaardig geprefabriceerd geneesmiddel, het voor de ziekenkassen van belang is ingelicht te zijn over het werkelijk geleverde, vermits de tarificatie verschilt volgens de verstrekte gegevens;

Dat het ter zake duidelijk is dat het opzet van eerste betichte X., niet is geweest zijn zieken te bedriegen, doch wel van de mutualiteiten bereidingshonoraria te bekomen, waarop hij volgens het tarief geen recht had;

Overwegende dat ten tijde van de kwestige feiten, de geprefabriceerde geneesmiddelen dienden getarifeerd volgens de regels van artikelen 9 en 10 van het Officieel Pharmaceutisch Tarief;

Dat, zo de geprefabriceerde geneesmiddelen in het Tarief waren voorzien, ze voorafgegaan waren door de letter G en onder toepassing vielen van de regel van artikel 9 (verantwoordelijkheidshonoraria, 10 % op de inkoopprijs) en dat voor de geprefabriceerde geneesmiddelen die niet in het Tarief waren voorzien, de regel van artikel 10 diende toegepast (20 % op de factuurprijs en zekere taksen) (Advies van de H.H. Profess. Denoel en Dallemagne);

Dat hieruit volgt dat het tarief geen bereidingshonoraria voorzag voor de geprefabriceerde geneesmiddelen;

Dat het Ministerieel Besluit van 30 mei 1951, de bedoeling van slechts de werkelijke prestaties te honoreren, trouwens duidelijk in het licht stelt;

Overwegende dat betichte het ten onrechte wil doen voorkomen alsof de producten waarvan spraak in artikel 10, slechts de enkelvoudige stoffen zouden zijn zodat, volgens hem, de regel van artikel 10 niet van toepassing was op de geprefabriceerde geneesmiddelen die volgens hem, geen producten doch samenstellingen van producten zijn;

Overwegende dat het woord product in verschillende beschikkingen van het tarief wordt gebruikt om samengesteld geneesmiddelen en geprefabriceerde producten aan te duiden (artikelen 3, 4, 5, 6, 7 en 8);

Dat zulks duidelijk aantoont dat het woord « product » gebruikt in artikel 10 een algemene benaming is, waaronder niet alleen grondstoffen worden bedoeld, maar ook, onder meer, geprefabriceerde geneesmiddelen;

Overwegende verder dat uit het nazicht der aankoopfacturen van geneeskundige producten en de stock voorhanden bij eerste betichte, is gebleken dat producten, herhaaldelijk vermeld op de voorschriftenbriefjes, niet werden aangekocht in de loop van de twee laatste jaren;

Dat verder, ten aanzien van de bevindingen van de aangestelde deskundige en van de heer Inspecteur der apotheken, de steekproeven die werden gedaan, de verklaringen van verschillende zieken en de eigen verklaringen van eerste betichte X., voor vaststaand dient gehouden dat deze herhaaldelijk, binnen de periode in de dagvaarding voorzien, magistrale bereidingen vermeldde en aanrekende, wyl hij specialiteiten afleverde;

Dat het ook uit het onderzoek is gebleken dat sommige voorschriften niet werden uitgevoerd;

Overwegende dat er nog dient op gewezen dat eerste betichte X., al deze briefjes met valse gegevens, heeft genaamtekend en verder ter uitbetaling ingediend;

Overwegende dat het Hof voor bewezen houdt dat de voorschriftenbriefjes van de periode januari tot juni 1952, aangeduid in het deskundig verslag Suykens, vals zijn en dat Dr. O. gebruik gemaakt heeft van deze valse stukken;

Dat derhalve de feiten der betichting A ten zijnen laste, bewezen zijn geworden door het onderzoek vóór het Hof gedaan;

Overwegende dat de feiten dezer betichting ten laste van tweede betichte Y., evenmin bewezen werden vóór het Hof als vóór de eerste rechter!

Wat feiten B betreft :

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat eerste betichte, met in artikel 496 voorziene middelen, onregelmatig zekere bedragen heeft doen uitbetalen door de betrokken mutualiteiten;

Dat het Hof voor bewezen houdt dat hij zich op die wijze in de periode voorzien in de dagvaarding door de mutualiteit A. minstens 60.000 fr. en door de mutualiteit B. minstens 20.000 fr. heeft doen betalen;

Overwegende dat de feiten der betichting B. derhalve bewezen zijn geworden in de mate zoals hierboven aangeduid;

Overwegende dat de feiten dezer betichting ten laste van tweede betichte Y., evenmin bewezen werden vóór het Hof als vóór de eerste rechter;

Overwegende dat verder de feiten 1°, 2°, 3° van de betichting C., de feiten 3° van de betichting D. en de feiten 1°, 2°, 3°, 4° van de betichting E. ten laste van eerste betichte bewezen zijn geworden door het onderzoek vóór het Hof gedaan;

Dat de feiten 1° en 2° van betichting D. evenmin bewezen werden vóór het Hof als vóór de eerste rechter;

Overwegende dat de feiten van valsheid en gebruik der valse stukken zich vermengen, dat feiten A. en B. zich eveneens vermengen als ingegeven door eenzelfde misdadig gedacht;

Overwegende dat de feiten der verscheidene telastleggingen zich voordeden zowel vóór 13 april 1952 als na 12 april 1952 ;

II. Over de burgerlijke vorderingen :

Eis van A. :

Overwegende dat eerste betichte ten onrechte voorhoudt dat de aanstelling van dit organisme, als burgerlijke partij niet aanvankelijk is, omdat, naar hij beweert, sedert de oprichting van de Orde der Apothekers, het uitsluitend deze laatste is die door de wet gelast is met alle handelingen ter verdediging der beroepsbelangen van de apothekers;

Overwegende dat deze exceptie alle grond mist;

Dat de Orde der Apothekers, opgericht door de wet van 19 mei 1949, geenszins belast is met de verdediging der beroepsbelangen van de apothekers; dat zulks blijkt uit de artikelen 5 en 11 van deze wet, waarin de zending van de Orde en van de Hoge Raad staat aangeduid;

Dat in de parlementaire werken en onder meer in het verslag van 17 februari 1948 van de Commissie van Volksgezondheid, der Kamer van Volksvertegenwoordigers, duidelijk werd in het licht gesteld dat de materiële belangen van de apothekers toevertrouwd blijven aan de beroepsverenigingen aan dewelke de rechtspersoonlijkheid werd verleend;

Overwegende dat de eis van deze burgerlijke partij derhalve ontvankelijk is; dat hij ook gegrond is;

.....

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 9 mei 1955.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Gerniers.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Maertens, d'Hooghe en Van de Vorst.

Onrechtmatige daad. — Verdrinking van militair. — Toepasselijkheid van het gemene recht (artikelen 1382 e.v. B.W.). — Aansprakelijkheid van onvoorzichtige overste. — Medeaansprakelijkheid van de Staat in solidum. — Oorzakelijk verband tussen daad en schade. — Zware medeaansprakelijkheid van het slachtoffer.

Wanneer een militair het slachtoffer geworden is van een ongeval, dat niet « door het feit van de dienst » is gebeurd, bestaat geen recht op militair pensioen (Besluit van de Regent dd. 5 oktober 1948), doch is het gemene recht (artikelen 1382 e.v. B.W.) van toepassing.

De verantwoordelijkheid van een staatsorgaan en van de Staat zelf bestaan gelijktijdig.

Een overste is verplicht, vooral tijdens de diensturen, voor het welzijn van zijn ondergeschikten te zorgen.

Een voorzichtig man, bezorgd om de ongelukkige eventualiteiten die ten nadele van derden kunnen ontstaan, heeft de plicht zich voorzichtig te tonen, zelfs ten opzichte van iemand, die hem verzoekt van het niet te zijn.

Er is oorzakelijk verband, ook wanneer de fout van de overste slechts gedeeltelijk tot het ontstaan van het ongeval heeft bijgedragen.

Wanneer een overste een onrechtmatige en schadelijke daad gepleegd heeft en hierbij zijn machten geenszins heeft overschreden of afgewend, is de Staat met hem in solidum voor de gevolgen van het ongeval aansprakelijk.

Verdeling van de aansprakelijkheid wegens grove schuld van het slachtoffer in de verhouding van 4/5 ten zijnen laste en 1/5 ten laste van de Staat en van de overste.

Van Hulle en cs. t/ De Lathouwer en de Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

Advies O.M.

I. Nopens hetgeen voorafgaat :

De echtgenoten Van Hulle Maurits-De Graeve Maria hebben bij hun huwelijk, aangegaan te Oostkamp, op 19 december 1931, de op 20 mei 1927 aldaar geboren De Graeve Georges als hun kind erkend en gewettigd. Deze enige wettige zoon — Van Hulle Georges — stond als ongehuwde in voor het onderhoud van het gezin, daar de vader als arbeidsverminkte daartoe niet in staat was, en bekwaam aldus herhaalde malen uitsel van legerdienst. Ten slotte werd hij, in 1952, toch tot het vervullen van zijn militaire dienstplicht opgeroepen en daartoe ingedeeld als verpleger bij de IVde Geneeskundige Compagnie, afhangende van het IVde Geniebataljon, alsdan gekantonneerd in bezet Duitsland, meer bepaald te Hersel, op de Rijn.

Op 3 juli 1952, omstreeks 16 uur, bij bijzonder drukkende hitte, had adjudant Dr M. De Lathouwer, uit zelfde IVde Geneeskundige Compagnie, het voornemen opgevat in een inham van de Rijn te gaan

baden. Hij was in gezelschap van zijn twee medehelpers, de verplegers Testaert Honoré en Van Hulle Georges, aan wie hij, op hun aanvraag, toegelaten had hem tot hetzelfde doel te vergezellen. De drie militairen lieten zich door middel van een motorboot overzetten naar een eilandje, waar twee golfbrekers de stroming van het water breken en waar de bedding van de stroom geleidelijk afdaalt.

Terwijl Van Hulle, die niet zwemmen kon, aan het strand bleef, waar het water hoogstens 50 tot 60 cm. diep was, hadden De Lathouwer en Testaert, die goede zwimmers zijn, zich verder in het water verwijderd, toen plotseling Van Hulle, die geen reddingsgordel had aangedaan, onder het water verdween en ondanks de uiterste reddingspogingen van zijn twee makkers en van andere aanwezigen jammerlijk verdronk.

Alhoewel een onderzoek nopens de omstandigheden van dit ongeval schijnt te zijn ingesteld geweest door de heer Krijgsauditeur (zie o.m. brief van kapitein Geens, dd. 26 november 1953), hebben partijen slechts de bescheiden overgelegd van een administratief onderzoek en kunnen derhalve de feiten enkel worden beoordeeld op grond van de zeer beknopte gegevens van dit administratief onderzoek. Uit dit dossier is echter gebleken dat het aan al de militairen te Hersel op algemene en bestendige wijze verboden was in de Rijn te gaan baden. Dit verbod ging o.m. uit van de korpsoverste van het IVde Geniebataljon, werd in de bestendige orders ten gerieve van de aldaar verblijvende eenheden bekend gemaakt, verder aan de soldaten, en dus ook aan Van Hulle George, medegedeeld op 29 juni 1952, datum van hun overkomst te Hersel, dus amper vijf dagen vóór het ongeval, en op de drie appels van zelfde datum nog herinnerd; ten slotte werd zelfde verbod ook nog op voortdurende wijze uitgeschreven op een zwart bord aan de ingang van het kamp, waar alle bijzonderheden omtrent de dagelijkse diensten gemeld werden.

Als ascendenten van het slachtoffer hebben de echtgenoten Van Hulle-De Graeve eerst de bevoegde Commissie voor Pensioenen en Toelagen om toepassing verzocht van de bepalingen der samengeordende wetten op de militaire pensioenen (Regentsbesluit dd. 5 oktober 1948). Dit verzoek werd echter, bij beslissing dd. 28 november 1952, afgewezen, omdat « het dodelijk ongeval niet te wijten was aan het feit van de dienst », althans omdat het bewijs hiervan niet geleverd werd.

Naderhand hebben de ouders van het slachtoffer uit eigen naam, alsmede de vader bovendien in zijn hoedanigheid van wettelijk beheerder over de goederen van zijn twee minderjarige dochters Simonne en Rachel Van Hulle, zusters van het slachtoffer, bij inleidend deurwaardersexploot dd. 4 november 1953, vóór de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, tegen Dr De Lathouwer, thans geneesheer te Massemen, en tegen de Belgische Staat, Departement van Landsverdediging, waarvan eerstgenoemde op het ogenblik van het ongeval, als « orgaan » diende te worden beschouwd, een vordering tot schadeloosstelling ingesteld, strekkende tot elkheelijke veroordeling van beide voornoemde verweerders tot betaling van een totaal bedrag van 1.060.251 frank, waarvan de verscheidene gevorderde schadeposten; zowel uit naam van ieder der aanleggers als « ex haerede », afzonderlijk genomen of bij wettelijk geoorloofde samentelling, het bedrag van de laatste aanleg overschrijden, zodat het in verband met deze eis uitgesproken vonnis in elk geval enkel in eerste aanleg gewezen werd.

Bij vonnis op tegenspraak dd. 24 maart 1954, heeft de rechtbank, na de vordering ontvankelijk te hebben

verklaard, en benevens de verregaande onvoorzichtigheid van het slachtoffer, ook de schuld van Dr De Lathouwer te hebben aanvaard, overwogen dat deze schuld van Dr De Lathouwer niet het onontbeerlijk noodzakelijk oorzakelijk verband met aanleggers schade vertoonde, terwijl zulks daarentegen wel het geval is wat de schuld van het slachtoffer zelf betreft. Dienvolgens heeft zij de oorspronkelijke eis afgewezen als zijnde niet gegrond. Tegen dit vonnis hebben oorspronkelijke aanleggers, waarvan één — Van Hulle Rachel — sedertdien in het huwelijk is getreden en in zake thans bijgestaan en gemachtigd wordt door haar echtgenoot, binnen de wettelijke termijn, in regelmatige vorm, en ontvankelijk beroep ingesteld.

II. Wat de ontvankelijkheid van de oorspronkelijke vordering betreft.

Op grond van artikel 4, §1, van de wet dd. 9 maart 1953, werpen geïntimeerden op dat de vergoeding van de ongevallen, die zich in vredetijd na 25 augustus 1947 voorgedaan hebben, onder de toepassing vallen van de wetsbepalingen betreffende de vergoedingspensioenen voor de invaliden van de oorlog 1940-1945, zodat deze ongevallen niet meer vergoed worden op grond van de principes van de artikelen 1382 en volgende van het B.W., doch forfaitair, zoals wettelijk geregeld, door middel van een vergoedingspensioen. Waar het vaststaat dat het onderhavige geval, alhoewel het zich voordeed gedurende de militaire dienst, niettemin geenszins te wijten was aan of geschied is om wille van deze dienst, dient m.i. de zienswijze van de eerste rechter volkomen te worden bijgetreden, waar hij de toepassing van de wet dd. 9 maart 1953, trouwens reeds afgewezen door de Commissie van Pensioenen en Toelagen, eveneens heeft uitgesloten en beslist heeft de bepalingen en principes van het gemeen recht inzake toe te passen.

Verder, gelet enerzijds op de bepalingen van het laatste lid van artikel 1 van het Regentsbesluit dd. 5 oktober 1948, houdende samenordering der wetten op de vergoedingspensioenen, anderzijds op de vaststelling dat niet alleen tot nog toe geen vergoedingspensioen of toelage aan appellanten werd toegekend, maar dat zelfs dergelijk pensioen hun reeds beslist geweigerd werd, ingevolge de uitspraak van de Commissie dd. 28 november 1952, lijdt het m.i. geen twijfel dat, op grond van sommige beweegredenen van het arrest van het Hof van Verbreking dd. 11 oktober 1954, in zake Spiessens Leopold t/ Meyer Arthur (voorziening tegen arrest van het Militair Gerechtshof dd. 11 februari 1954; zie tekst in dossier van de Belgische Staat en noot van Jean Eeckhout, J.T. 1955, blz. 75, n° 3, sub. Verbreking, 14 juni 1954), de oorspronkelijke vordering inzake, gegrond op het gemeen recht, wel ontvankelijk is (zie ook: Militair Gerechtshof, 3 juli 1953, J.T. 1954, blz. 40 + noot; Burg. Luik, 15 maart 1954, J.T. 1954, 571 en noot van J. Eeckhout; zie ook bijdrage van J. Th. Wouters: « Nature et garanties des droits des victimes de la guerre », J.T. 13 februari 1955, blz. 101 tot 107, meer bepaald blz. 105 en 106).

III. Wat de grond van de zaak betreft.

A. Ten opzichte van de aansprakelijkheid.

Uit de omstandigheden waarin het ongeval zich voordeed, en uit die welke het ongeval onmiddellijk voorafgingen, is vooreerst duidelijk gebleken dat het slachtoffer, dat niet kon zwemmen, een zware fout heeft gepleegd, die, onafgezien van de overtreding op

het algemeen verbod tot baden in de Rijn, ongetwijfeld rechtstreeks het ongeval heeft veroorzaakt, o.m. waar Van Hulle Georges, die zich enkel in ondiep water zou gaan verfrissen, de verwijdering van zijn twee makkers heeft afgewacht om zich vervolgens, buiten hun bereik, zonder reddingsgordel, verder in dieper water te wagen.

Waar het nu anderzijds ook vaststaat dat Dr De Lathouwer zelf het verbod tot baden heeft overtreden, en er in heeft toegestemd dat zijn twee ondergeschikten samen met hem dit verbod over het hoofd zouden zien, behoort de vraag te worden beantwoord of er tussen deze inbreuk op het reglementair voorschrift en de verdrinking van het slachtoffer wel degelijk een oorzakelijk verband bestaat?

De eerste rechter, op grond van een uitvoerige rechtsleer en rechtspraak die hij in de aangevochten beslissing heeft vermeld, houdt voor dat het oorzakelijk verband slechts dan aanwezig is, wanneer de schade met zekerheid aan de fout kan verbonden worden, a.g. wanneer de schade het onvermijdelijk en noodzakelijke gevolg van de fout is, oorzakelijk verband dat namelijk ontbreekt wanneer, niettegenstaande de fout, de schade door het slachtoffer zelf nog had kunnen vermeden worden.

Welnu, in onderhavig geval — aldus de rechtbank — moest het slachtoffer, ingevolge de toestemming van Dr De Lathouwer, op geen enkel ogenblik « onvermijdelijk en noodzakelijk » overgaan tot de overtreding op het reglement, doch bleef het wel integendeel steeds volkomen vrij en meester zich al dan niet in het water te begeven. De disciplinaire fout van Dr De Lathouwer vertoont dus niet — naar het oordeel van de rechtbank — het onontbeerlijk noodzakelijk verband met de schade, terwijl zulks daarentegen wel het geval is wat de schuld van het slachtoffer zelf betreft.

Kan deze zienswijze worden bijgetreden?

Wanneer men de leer van onze rechtspraak, en meer bepaald die van het Hof van Verbreking, van naderbij onderzoekt, ten opzichte van de aard van het oorzakelijk verband tussen schuld en schade inzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad, stelt men vast dat indien, bij de schakel der opeenvolgende feiten die de schade voorafgaan, een bepaalde schuld enkel een middellijke rol kan hebben vervuld, de band die deze middellijke schuld tot de schade verenigt niettemin een kenmerk van noodzakelijkheid moet vertonen.

Het jongste arrest dat door het Hof van Verbreking op 12 juli 1951 (Pas. 1951, I, 785) dienaangaande werd gewezen, betrof het geval waar een soldaat, zekere Degroef, die de bewaarder was van een militaire garage en het verbod moest doen naleven van elk vertrek uit deze bewaarplaats van een voertuig van het leger, niettemin aan een ander militair toelating gegeven had dergelijk voertuig uit de garage te halen, voertuig waarmee deze militair een ongeval veroorzaakte. Het Hof van Beroep te Brussel, bij zijn arrest dd. 15 april 1950, had zich ertoe beperkt de beschouwing te doen gelden « qu'il existe en l'espèce » une relation de causalité entre l'accident et la faute » du soldat Degroef, et qu'il importe peu que, dans » la chaîne des antécédents, le fait qualifié faute ait » joué un rôle immédiat ou seulement médiate. »

In verband met dergelijke motivering heeft het Hof van Verbreking aan het volgende herinnerd: « Une » faute qui est la cause médiate du dommage n'en » traîne la responsabilité de son auteur que si le lien » qui l'unit au dommage revêt un caractère de nécessité. Il ne suffit pas, pour justifier la décision de

» condamnation, que l'arrêt relève l'existence d'une » relation de causalité entre la faute et le dommage, » alors qu'il admet que la faute a pu ne jouer qu'un » rôle médiat dans la chaîne des antécédents. »

Nochtans — en enigszins in strijd met de al te volstrekte stelling ingenomen door de eerste rechter — dient m.i. dit vereist kenmerk van « noodzakelijkheid » van de middellijke oorzaak van de schade niet te worden opgevat in die zin dat de bedoelde middellijke schuld de schade op onoverkomelijke wijze zou hebben veroorzaakt; het volstaat dat zij in feite en bij uitsluiting van elke waarschijnlijkheid van oorzakelijk verband tussen schuld en schade (zie: Verbreking, 28 mei 1951, Pas. 1951, I, 645), deze schade heeft teweeggebracht, of tot het verwezenlijken van die schade noodzakelijk heeft bijgedragen (zie o.m.: Corr. Brussel, 6 april 1949, Bull. Ass. 1949, 677).

Verder, wordt niet vereist dat de schuld of de onrechtmatige daad, waardoor de schade noodzakelijk veroorzaakt werd, bovendien de enige oorzaak van deze schade zou geweest zijn: de feitenrechter kan immers als oorzaak beschouwen elke omstandigheid, zonder dewelke het schadeberokkenende feit, a.g. het ongeval, niet zou gebeurd zijn zoals het zich heeft voorgedaan (zie: Verbreking, 4 december 1950, Pas. 1951, I, 201; vergelijkt: Verbreking, 19 maart 1951, Pas. 1951, I, 493).

Waar de voorzorg moet worden genomen er aan te herinneren dat deze enigszins abstracte formules niet op mekanische wijze mogen worden toegepast (zie: Prof. Dabin en Lagasse: « Examen de jurisprudence », « La Responsabilité délictuelle et quasi-délictuelle », C.C. art. 1382 et suiv., Rev. Crit. Jur. B. 1949, blz. 86, n° 78, en 1952, blz. 86-87, n° 42), is het ten slotte gepast te wijzen op hetgeen De Page in dat verband oordeelkundig doet opmerken (B. II, n° 964 en 1948 in fine, Complément, B. II, blz. 252):

« Dans la chaîne — ou dans le concours — des » causes, is en est qui peuvent apparaître si minimes » que leur efficience est nulle ou insignifiante... »

En verder: « ... en réalité, les conditions ne sont » jugées « équivalentes » que pour autant qu'elle aient » une suffisante importance. »

« Dans la réalité des choses, la causalité va souvent » en s'estompant, en, s'atténuant, et c'est insensible- » ment qu'on passe de la variable à la limite. C'est » ainsi que, dans la théorie de l'équivalence des condi- » tions..., si la faute de la victime prime au point » d'absorber, en fait, la faute très légère du défen- » deur, le juge la négligera » (De Page, B. II, n° 964, blz. 914).

In het onderhavige geval valt het niet na te gaan of de schuld gepleegd door Dr De Lathouwer het ongeval op « onvermijdelijke » wijze moest veroorzaken; in zulkdanige scherpe richting kan m.i. de zienswijze van de eerste rechter niet bijgetreden worden.

Niettemin dient het schadegeval, hoe pijnlijk het zich voor de appellanten ook heeft voorgedaan, nuchter en objectief te worden beschouwd, en moet, bij die beoordeling, het begrip van het « oorzakelijk verband » inzake aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad toch binnen de perken van het recht, en buiten het gebied van de loutere liefdadigheid, te worden gehandhaafd (zie o.m. De Page, B. II, n° 964, blz. 915 — kleine tekst — in fine).

Op het eerste zicht is men er toe geneigd aan te nemen dat, zonder de overtreding op het verbod tot baden in de Rijn en zonder de toestemming van Dr De Lathouwer aan zijn twee ondergeschikten — waaronder het slachtoffer — om, samen met hem, dit verbod te overtreden, soldaat Georges Van Hulle

niet door verdrinking in de Rijn zou zijn omgekomen.

Op de keper beschouwd, moet nochtans worden ingezien dat tussen bedoelde overtreding en deze verdrinking een andere schakel ligt, te weten: de vrije, zelfbewuste beslissing, op eigen hand genomen, door soldaat Van Hulle zelf, zich niet alleen in ondiep water te verfrissen, zoals hij daarvan aan Dr De Lathouwer en zijn makker Testaert uitwendig alleen had doen blijken, maar wel uitsluitend zich, buiten hun weten, dan wanneer hij niet kon zwemmen en desondanks geen reddingsgordel had aangedaan, op zulkdanige wijze en in zulkdanige omstandigheden verder in het diep water te wagen dat van dit ogenblik af — en alleen vanaf dit ogenblik — de enige schuld rees, die van toen af noodzakelijk de verdrinking van het slachtoffer kon veroorzaken, en werkelijk tot gevolg heeft gehad. Stipt genomen, zou men zich dan ook terecht kunnen afvragen of, zonder die wel bepaalde schuldige gedraging van het slachtoffer, de schuld gepleegd door Dr De Lathouwer, wel noodzakelijk op het ongeval enig uitwerksel moest hebben? Anders gezegd: dient hieruit niet te worden besloten dat de verdrinking zich heeft voorgedaan, niet omdat Dr De Lathouwer het verbod tot baden heeft overtreden en door zijn ondergeschikte Van Hulle heeft laten overtreden, maar wel alleen en uitsluitend tengevolge van het naderhand door het slachtoffer gepleegde volstrekt gemis aan vooruitzicht en voorzorg?

Kan, in dergelijke omstandigheden, aanvaard worden dat de middellijke rol, die de schuld van Dr De Lathouwer in zake kan hebben vervuld, met de schade verenigd worden door een band die met het vereiste kenmerk van noodzakelijkheid is bekleed? Het antwoord op deze vragen is ter zake ongetwijfeld bijzonder kies.

Naar ons bescheiden mening kan nochtans aanvaard worden dat de disciplinaire inbreuk, door Dr De Lathouwer gepleegd, en die hij moedwillig door het slachtoffer heeft laten plegen, soldaat Van Hulle in de vereiste toestand heeft geplaatst om de schade te doen ontstaan, en dat die tuchtinbreuk aldus, ondanks de middellijke rol door haar vervuld, toch tot het verwezenlijken van het schadegeval heeft bijgedragen, althans in zeer lichte mate, doch niettemin met een voldoende graad van noodzakelijkheid opdat het oorzakelijk verband zou kunnen worden aanvaard tussen die tuchtinbreuk en de schade — zoals deze zich heeft voorgedaan.

Zo men deze zienswijze bijtreedt, ligt het nochtans voor de hand dat de schuld van Dr De Lathouwer samenloopt met de zwaarwichtige schuld van het slachtoffer zelf, waarvan de aansprakelijkheid op de drie-vierden, zoniet op de vier-vijfden, mag worden bepaald, wijl het evenmin ernstig kan worden betwist dat Dr De Lathouwers als « orgaan » van de Belgische Staat is opgetreden, en dit optreden bestaan heeft in de verkeerde, foutieve uitvoering van een daad, die niet enkel rechtstreeks in verband stond met de werking van dit « orgaan », maar ook door ditzelfde orgaan verricht werd op een ogenblik waarop het, uit reden van zijn ambt, de macht had deze te voltrekken. (Zie o.m.: Verbreking, 31 maart 1943, Pas. 1943, I, 117; Verbreking, 15 januari 1946, Pas. 1946, I, 25; Gent, 24 mei 1946, R.C.J.B. 1947, blz. 128 en noot van André Mast; Verbreking, 29 mei 1947, Pas. 1947, I, 216; Verbreking, 27 oktober 1947, Pas. 1947, I, 437; Brussel, 22 oktober 1948, J.T. 1949, blz. 278 en noot van Paul Orianne; R.G.A.R., 1949, blz. 4521 en noot van Ch. Huberlant; Verbreking, 16 december 1948, Pas. 1948, I, 723; J.T. 1949, 148 en noot van Cyr. Cambier; R.C.J.B., 1949, blz. 97 en noot van Jean Dabin; Gent, 21 mei 1951, R.W. 1951-'52, kol. 1070;

Burg. Brussel, 10 juli 1951, J.T. 1951, 370; Verbreking, 25 oktober 1951, J.T. 1952, 148 en noot; Verbreking, 3 april 1952, Pas. 1952, I, 496; Verbreking, 19 juni 1952, Pas. 1952, I, 676; Gent, 20 april 1953, inzake Belgische Ctaat t/ De Ruyter en Geirnaert; Verbreking, 18 maart 1954, J.T. 1955, blz. 76.)

Indien het bijdragen van de schuld van Dr De Lathouwer tot het veroorzaken van het schadegeval wordt aanvaard, zo lijdt het m.i. dan ook geen twijfel dat de Belgische Staat hiervoor rechtstreeks aansprakelijk is op grond van artikelen 1382, 1383 B.W., en, in de hierboven opgegeven geringe verhouding, voor de schadelijke gevolgen van het ongeval moet instaan, echter niet hoofdelijk met zijn orgaan, doch wel «in solidum».

B. Ten opzichte van de schade.

Waar de gevorderde rouw- en uitvaartkosten op grond van de overgelegde stukken, als gerechtvaardigd kunnen aanvaard worden, en met de stand van appellanten overeenstemmen, wil het ons nochtans voorkomen dat de gevorderde bedragen wegens morele schade van de ouders en zusters van het slachtoffer, alsmede wegens de morele schade geleden door het slachtoffer zelf, overdreven zijn.

Een bedrag van 100.000 frank voor beide ouders, van 10.000 frank voor ieder der beide zusters, en van 50.000 frank voor het slachtoffer zelf, zou m.i. beter overeenstemmen met de perken van de billijkheid.

Wat de vermogensschade betreft, wegens de gederfde inkomsten van het slachtoffer, worden geen gegevens verstrekt en is het ons niet mogelijk tot een ernstige bespreking van deze schade over te gaan.

Besluit :

IV. Wij besluiten dienvolgens tot de gedeeltelijke gegrondheid van het beroep, en tot de verdeling van de aansprakelijkheid wegens de schadelijke gevolgen van het ongeval in de verhouding van drie-vierden of vier-vijfden ten laste van het slachtoffer, en een-vierde of een-vijfde ten laste van de Staat en zijn orgaan.

Arrest.

Overwegende dat het beroep regelmatig en tijdig ingesteld werd;

Nopens de ontvankelijkheid :

Overwegende dat waar de toepassing van de wet dd. 9 maart 1953 alsmede van het Regentsbesluit dd. 5 oktober 1948 uitgesloten is door het feit dat het bewust ongeval niet «door het feit van de dienst» voorgevallen is, de eerste rechter terecht, bij toepassing van het gemeen recht, de eis ontvankelijk verklaard heeft; des te meer daar de aanspraak van appellanten op een militair vergoedingspensioen, bij beslissing van de Commissie voor Pensioenen van Brussel, dd. 28 november 1952 verworpen werd;

Overwegende dat Dr De Lathouwer vergeefs voorhoudt dat de eis tegen hem persoonlijk niet ontvankelijk is, om reden dat hij als orgaan van de Belgische Staat gedagvaard werd; dat immers de rechtspraak algemeen aanneemt dat de verantwoordelijkheid van het orgaan en die van de Staat gelijktijdig bestaan (R.P.D.B., V°, Responsabilité, n° 1361).

Ten gronde :

Overwegende dat afgezien van de overtreding van het algemeen verbod tot baden in de Rijn, het slachtoffer dat, naar de verklaring van Testaert Honoré, aan het strand gebleven was, waar het water ongeveer 50 tot 60 cm. diepte had, een zware fout begaan

heeft met zich daarna in dieper water te begeven, zonder reddingsgordel, buiten het weten en het bereik van zijn makkers; dat deze onvoorzichtigheid de rechtstreekse oorzaak van het ongeval geweest is;

Overwegende anderzijds, dat De Lathouwer, met het bedoeld verbod door zijn ondergeschikte te laten overtreden, alsmede met aan deze laatste de toelating te geven om tot de badplaats mede te varen, eveneens een fout bedreven heeft;

Dat hij, die als overste tot plicht had, vooral tijdens de diensturen, voor het welzijn van zijn onderdaan te zorgen, niet alleen nagelaten heeft de onvoorzichtigheid van deze laatste te verminderen, maar daarenboven zelf tot het plegen ervan op lichtzinnige wijze bijgedragen heeft;

Overwegende voorts dat een voorzichtig en bezonnen mens, bezorgd om de ongelukkige gebeurtenissen die ten nadele van derden kunnen ontstaan, de plicht heeft zich voorzichtig te tonen, zelfs ten opzichte van hen die hem verzoeken om het niet te zijn (Mazeaud, B. II, n° 1492);

Dat ofschoon deze laatste fout enkel een onrechtstreekse rol vervuld heeft, vermits het slachtoffer vrij bleef zich al dan niet in het water te begeven en, eens in het water getreden, zich in dieper water te wagen; zij niettemin noodzakelijk tot het ongeval gedeeltelijk bijgedragen heeft, in die zin dat zonder haar het ongeval had kunnen vermeden worden; dat zij daarentegen bijgedragen heeft om het slachtoffer in de vereiste toestand te plaatsen waaruit het ongeval zich ontwikkeld heeft;

Overwegende dat het niet ernstig kan betwist worden dat adjudant De Lathouwer als orgaan van de Belgische Staat, krachtens het hem toevertrouwd openbaar gezag opgetreden is, wanneer hij als hoger in rang, tijdens de diensturen, toelating tot baden aan zijn onderdaan verleend heeft;

Dat waar hij zijn onrechtmatige en schadelijke daad binnen de perken van zijn opdracht gepleegd heeft en hij hierbij zijn machten geenszins overschreden of afgewend heeft, de tweede geïntimeerde samen met de eerste, op grond van de artikelen 1382 en 1383 B.W., in de hierna bepaalde verhouding in solidum voor de gevolgen van het ongeval aansprakelijk dient gesteld;

Overwegende dat rekening houdende met al de bestanddelen van de zaak, de verantwoordelijkheid dient te worden verdeeld in de verhouding van vier-vijfden ten laste van het slachtoffer en een-vijfde ten laste van de geïntimeerden.

Nopens de schade :

Overwegende dat het bedrag van 7.972,50 frank wegens rouwkosten op grond van de door appellanten voorgelegde bescheiden gerechtvaardigd is;

Overwegende dat de vergoeding wegens morele schade ex aequo et bono dient bepaald op 50.000 frank voor ieder van beide ouders en 10.000 frank voor ieder van de beide zusters;

Overwegende dat de pijn en smart van het slachtoffer niet bewezen zijn;

dat er ernstige vermoedens zijn dat appellant, die invalied is, en zijn echtgenote, door het slachtoffer, haar enige zoon, geldelijk ondersteund werden; dat het verlies van hun kans dergelijke steun verder in de toekomst te genieten, een stoffelijk nadeel uitmaakt, dat ex aequo et bono geraamd wordt op 25.000 frank;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn grotendeels eensluidend advies,

Alle andere besluiten verwerpend,
Ontvangt het beroep; verklaart het gedeeltelijk gegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in zover daarbij de oorspronkelijke vordering ontvankelijk verklaard werd;

Doet het voor het overige te niet; opnieuw wijzende dienaangaande, veroordeelt geïntimeerden om in solidum aan appellanten te betalen één vijfde van de boven bepaalde sommen, hetzij in totaal de som van 152.972,50 frank $\times$ 1/5 of 30.594,50 frank, met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van de beide aanleggen.

NOOT: Verg. het in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank te Dendermonde d.d. 24 maart 1954, dat door bovenstaand arrest gedeeltelijk hervormd werd.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

24 maart 1954.

Voorzitter: M. Rollier.

Advocaten: Mrs Martens, D'Hooghe en Van de Vorst.

Onrechtmatige overheidsdaad. — Toepasselijkheid van het gemeene recht (art. 1382 B.W.). — Oorzakelijk verband.

Wanneer een dodelijk ongeval aan een militair is overkomen, weliswaar gedurende de dienst, doch niet om wille van de dienst, is niet de wet van 9 maart 1953, doch het gemeene recht (artikel 1382 B.W.) van toepassing.

Voor de toepasselijkheid van artikel 1382 B.W. is oorzakelijk verband tussen schuld en schade vereist. Dit oorzakelijk verband is slechts aanwezig, wanneer de schade met zekerheid aan de schuld kan verbonden worden, m.a.w. wanneer de schade het onvermijdelijk en noodzakelijk gevolg is van de schuld (van de fout).

Dit « noodzakelijk » oorzakelijk verband ontbreekt, wanneer ondanks de fout de schade door het slachtoffer zelf nog had kunnen worden vermeden.

Van Hulle t/ De Lathouwer en Belgische Staat.

Overwegende dat Georges Van Hulle, geboren op 20-5-1927, als verpleger bij de vierde geneeskundige compagnie, afhangende van het vierde genie bataljon, zijn legerdienst vervulde in bezet Duitsland, waar hij te Hersel (Duitsland) op 3-7-1952 door verdrinking in de Rijn om het leven kwam;

Overwegende dat de voorgebrachte administratieve bundel uitwijst dat adjudant Dokter Michel De Lathouwer, uit dezelfde vierde geneeskundige divisie, op 3-7-1952 rond 16 uur ging baden in de Rijn, vergezeld van zijn twee medehelpers, de verplegers Testaert en G. Van Hulle, aan dewelke hij, op hun vraag, toegelaten had hem te vergezellen tot zelfde doeleinden; dat deze drie personen zich per motorboot lieten overzetten naar een eilandje waar twee golfbrekers de stroming van het water breken en een strand is aangelegd;

dat de Lathouwer en Testaert goede zwemmers zijn en zich weldra verwijderd hadden, terwijl Van Hulle, die niet zwemmen kon, aan het strand bleef waar het water hoogstens 50 tot 60 cm diep is, dat hij, tegen zijn gewoonte in, geen reddingsgordel aan had, dat hij

op zeker ogenblik onder het water verdween en niettegenstaande de uiterste pogingen van zijn twee makkers en van andere aanwezigen, die op zijn geschreeuw ter hulp gesneld waren, niet meer kon gered worden, dat zijn lijk pas twintig minuten later opgevist werd;

Overwegende dat het aan al de militairen te Hersel op algemene en bestendige wijze verboden was in de Rijn te gaan baden en wel ingevolge een verbod genomen door de korpsverste van het vierde genie bataljon en verschenen in de bestendige orders ten gerieve van de aldaar verblijvende eenheden; dat dit verbod aan de soldaten en dus ook aan Georges Van Hulle medegedeeld werd op 29-6-1952, datum van hun overkomst en dat aan dit verbod nog herinnerd werd door sergeant Delplanque op de drie appels van zelfde datum; dat zelfde beschikking ook nog op voortdurende wijze uitgeschreven stond op het zwart bord aan de ingang van het kamp, waar alle bijzonderheden omtrent de dagelijkse diensten vermeld stonden;

Overwegende dat De Lathouwer, Testaert en G. Van Hulle dus voorzeker goed op de hoogte waren van deze disciplinaire en veiligheidsmaatregel;

Overwegende dat aanleggers de schuld van dit ongeval aan adjudant dokter De Lathouwer toeschrijven, er bijvoegende dat deze laatste handelde als orgaan van de Belgische Staat, die dus eveneens persoonlijk en rechtstreeks verantwoordelijk is; dat ze in hun vordering die gesteund is op artikel 1382 en volgende B.W., tegenover de beide gedaagden schadevergoeding vervolgen waarvan het bedrag, zowel voor wat ieder der beide zusters als voor wat ieder der ouders van de slachtoffers betreft, de 500.000 frank overtreft;

overwegende dat aanleggers inderdaad aanvoeren dat adjudant De Lathouwer, waarnemend officier en overste van Georges Van Hulle, een zware fout begaan heeft, die in oorzakelijk verband met het ongeval staat, daar hij aan zijn ondergeschikte een verderfelijk voorbeeld gaf door zijn persoonlijke handelwijze en hem, minstens door zijn gedogen, toeliet het reglement te overtreden; dat hij, als overste, de plicht had de overtreding van G. Van Hulle te beletten; en dat deze tekortkoming in zijn hoofdte een fout betekent die gesteld werd in de uitoefening van zijn dienst en als orgaan van de Belgische Staat;

Overwegende dat beide gedaagden de niet ontvankelijkheid der vordering opwerpen, aanvoerende dat, naar luid van art. 4, par. 1, der wet van 9-3-1953 de vergoeding der ongevallen die zich in vredetijd na 25-8-1947 voorgedaan hebben onder toepassing vallen van de wetsbepalingen betreffende de vergoedingspensioenen voor de invaliden van de oorlog 1940-1945; dat bedoelde ongevallen dus niet meer vergoed worden op basis van het gemeen recht (artikel 1382 B.W.) doch forfaitair, zoals wettelijk geregeld bij middel van een vergoedingspensioen (zie artikel 4, par. 1, van het Regentsbesluit van 5-10-1948; zie ook nota van J. Eekhout in J. Trib. van 17-1-1954, blz. 41);

Overwegende dat de hoger beschreven omstandigheden van de verdrinking van G. Van Hulle duidelijk uitwijzen dat het ongeval zich voorzeker gedurende de dienst voordeed, doch hoegaan niet omwille van de dienst; dat dus niet de wet van 9-3-1953 doch wel het gemeen recht dient toegepast en de vordering ontvankelijk is; (zie bewoording van artikel 4, par. 1 der wet van 9-3-1953);

Overwegende dat de uiteenzetting der feiten uitwijst dat Michel De Lathouwer een fout heeft begaan; dat aanleggers ten gevolge van het ongeval ongetwijfeld schade hebben geleden;

Overwegende echter dat Georges Van Hulle, die

het reglement omtrent het baden in de Rijn goed kende, verzekert geen ogenblik kunnen veronderstellen dat de oogluikende toestemming van zijn onmiddellijke overste kon volstaan om het algemeen geldend reglement te ontzenuwen; dat hij zich niettemin te water begaf en aldus een zware fout en een verregaande onvoorzichtigheid beging te meer dat hij niet kon zwemmen en zelfs geen reddingsgordel aantrok;

Overwegende dat buiten de fout en de schade, voor de toepassing van artikel 1382 B.W.B. ook nog een oorzakelijk verband tussen deze twee eerste elementen vereist is; dat rechtsleer en rechtspraak algemeen aan nemen dat dit oorzakelijk verband slechts dan aanwezig is, wanneer de schade met zekerheid aan de fout kan verbonden worden, wanneer de schade het onvermijdelijk en noodzakelijk gevolg van de fout is; (zie o.m. Baudry-Lacantinerie en Barde « Obligations » 1908 T. IV, p. 577; Planiol : « Traité de droit civil », T. II, n° 869; Demogue : « des obligations en générale », T. IV, n° 378, Rouen 24-12-1878, Dal. P. 1879, II, 175; Cass. fr. 7-3-1892, Dal. per. 1892, I, 502; Cass. fr. 28-2-1912; Sirey 1913, I, 129 in nota; Beroep Brussel 18-10-1928, Belg. Jud. 1929, kolom 51 en volgende nota van R.P.; Dabin et Lagasse : « Chronique et jurisprudence » in de Rev. crit. jur. b. 1949, bl. 76, n° 78 en 1952 bl. 50 en volgende n° 46 en volgende; Cass. 12-7-1951; R.G.A.R. 1952, n° 4949; Cass. 5-3-1953, R. Wbl. 1953-54, kol. 217 en J. Trib. 1953, bl. 514 met commentaar van P. Boland; Cass. 10-11-1952, Pas. 1953, I, 141; Cass. 12-7-1951, Pas. 1951, I, 785; 19-3-1951, Pas. 1951, I, 494 en vooral blz. 497, De Page T. II, n° 960, enz.);

dat dit « noodzakelijk » oorzakelijk verband dan namelijk ontbreekt wanneer, niettegenstaande de fout, de schade door het slachtoffer zelf nog had kunnen vermeden worden (zie o.m. Van Rijn : « Chronique de jurisprudence », in Belg. Jud. 1939, kolom 342);

Overwegende dat, ingevolge de toestemming van M. De Lathouwer, G. Van Hulle op geen ogenblik « onvermijdelijk en noodzakelijk » moest overgaan tot het plegen van de vooropgezette inbreuk van het reglement dat hij, wel integendeel, steeds volledig vrij en meester van zijn daden gebleven is en zich uitsluitend ingevolge zijn eigen wil naar het water heeft begeven; dat hij de stroom verder inging wanneer zijn twee metgezellen reeds volop aan het zwemmen waren;

Overwegende dat hieruit voldoende blijkt dat de fout van M. De Lathouwer niet het onontbeerlijk « noodzakelijk » oorzakelijk verband met aanleggers schade vertoont, terwijl zulks daarentegen wel het geval is voor wat de fout van het slachtoffer zelf betreft;

Overwegende dat aanleggers vordering gesteund op artikel 1382 en volgende van het B.W. derhalve ongegrond voorkomt in zover ze tegenover De Lathouwer is gericht; dat aanleggers vordering tegenover de Belgische Staat, die de voorafgaandelijke verantwoordelijkheid van De Lathouwer veronderstelt en er op gesteund is, dus ook vervallen moet;

Om deze redenen,

De Rechtbank, kamer van alleensprekende rechter in burgerlijke zaken, gehoord de heer A. Sobrie, eerste Substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, stelt vast dat de vordering van ieder der aanleggers afzonderlijk beschouwd, zijnde diegene van Maurits Van Hulle, van Elisa De Graeve, van Simonne Van Hulle en van Rachel Van Hulle, er telkens toe strekt een schadevergoeding van meer dan 50.000 fr. te bekomen;

Verklaart deze vordering ontvankelijk doch ongegrond, en verwerpt ze dienvolgens;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

NOOT : Verg. het in dit nummer opgenomen arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 9 mei 1955, waarbij bovenstaand vonnis gedeeltelijk hervormd werd.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis — 11 juli 1955.

Voorzitter : M. De Preter.
Rechters : M.M. Cornette en Tilkin.
Advocaten : Mrs H. Boonen en Voet.

Muur tot afscheiding van tuinen in stad. — Voorafgaand accoord van partijen vereist om de verplichting tot bijdrage in de kosten ten laste van de buur te doen ontstaan.

De in de artt. 655 en 663 B.W. vastgelegde rechten en dus ook de hierop steunende vorderingen dienen vooraf te worden uitgeoefend, alvorens tot het bouwen van de muur over te gaan. Niemand kan gedwongen worden om achteraf bij te dragen in de bouwkosten van een reeds volttooide muur.

Wanneer de buur of zijn rechtsvoorganger niet zijn toestemming heeft gegeven tot het herbouwen van de muur, blijft deze particulier bezit van de bouwver, zolang de buur deze muur niet gebruikt.

cs. Mertens t/ Scharpé.

Gezien de stukken van het geding o.m. :

1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, verleend door de Heer Vrederechter van het Kanton Borgerhout, in datum van 18 juni 1954 ;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van het ingelegde beroep, aan de hand van de voorgebrachte stukken, tijdig en in regelmatige vorm ingesteld, niet wordt betwist ;

Overwegende dat geïntimeerde voor meer dan 8 jaar terug een vernielde hofmuur, de erven van partijen scheidende, heropbouwde; dat hij bij huidig geding vraagt dat appellanten in de helft der kosten van de hofmuur en opmetingskosten zouden bijdragen ;

Overwegende dat geïntimeerde betoogt dat de vroegere hofmuur gemeen was, dat appellanten zulks betwisten ;

Overwegende dat krachtens artikel 653 van het Burgerlijk Wetboek het wettelijk vermoeden bestaat, dat de vroegere hofmuur gemeen was, vermoeden juris tantum, gesteund op het nuttig en dienstig karakter van de hofmuur voor de beide erven, — dat appellanten dit vermoeden met tegenbewijs niet aanvallen ;

Overwegende dat de huidige vordering gesteund is op de artikels 655 en 663 van het Burgerlijk Wetboek, daar het ter zake gaat over herstellingen, heropbouw in steden en voorsteden (er wordt betoogd en niet bestreden dat de oude stenen werden gebruikt) ;

Overwegende dat ter zake appellanten de noodzakelijkheid van het herbouwen van de hofmuur niet betwisten ;

Overwegende nochtans dat de rechten vastgelegd in voornoemde artikelen — en dus de hierop gevestigde vorderingen — noodzakelijk vooraf dienen uitgeoefend, alvorens tot het bouwen van de muur over te gaan ;

(zie De Page T.V. — n° 983 — un jurisprudence remarquable par son insistance décide que c'est au moment d'entreprendre la construction du mur mitoyen, que les voisins doivent s'entendre sur le travail et la dépense à faire. Jamais on ne peut être contraint de contribuer après coup aux frais de construction d'un mur déjà achevé. Cas. 5 nov. 1885 - Pas. I. 1885 - I - 269, Pas. - III - 1) ;

Overwegende dat het niet bewezen is door de elementen der bundels, dat appellanten of hun rechtsvoorganger hun akkoord tot het herbouwen van de muur hadden gegeven, dewelke dan ook privé bezit blijft van geïntimeerde, zolang appellanten deze muur niet bezigen ;

Overwegende derhalve dat ten onrechte de eerste rechter voor recht zegde dat verweerders — huidige appellanten — gehouden zijn hun aandeel in de herbouwingswerken te betalen ;

Om deze redenen :

De rechtbank,

Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak ;

Alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende ;

Na erover beraadslaagd te hebben ;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond ;

Doet dienvolgens het vonnis a quo te niet, en hervormende, en doende wat de Eerste Rechter had dienen te doen ;

Wijst oorspronkelijke aanlegger, huidige geïntimeerde, van zijn vordering af als zijnde ongegrond ;

Legt de kosten van eerste aanleg en van het beroep ten laste van geïntimeerde.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer. — 18 juni 1955.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Rechters : M.M. D'Haese en Beyaert.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaat : Mr Bulckaert.

Commanditaire vennootschap. — Faillissement. — De commanditaire vennoot heeft geen vordering op de failliete boedel.

De wettelijke bepaling van de vennootschap bij wijze van enkele geldschieting in artikel 18 van de gecoördineerde wetten op de vennootschappen van koophandel is voor critiek vatbaar, omdat de stille vennoten geen eenvoudige geldschietters zijn maar eigenlijke vennoten, die niet noodzakelijk geld inbrengen, maar ook al hetgeen in een vennootschap kan worden ingebracht.

De stille vennoot heeft deel in de goede of kwade kansen in de vennootschap, omdat hij vennoot is.

Hij doet een inbreng, die bij het kapitaal der vennootschap is gevoegd en dienvolgens onderhevig is aan de risico's van winst of verlies der vennootschap.

In geval van faillissement van de vennootschap kan de commanditaire vennoot geen vordering op de boedel indienen, omdat hij zijn inbreng gewaagd heeft.

Karels t/ Bulckaert g.q.
(faillissement P. Vandaele en C°)

Overwegende dat Karels zijn opneming in het gewoon passief vordert voor 200.000,— fr. uit hoofde van de storting van dit bedrag op zijn aandeel of inbreng als commanditair vennoot in de nieuwe firma Paul Vandaele en C° ;

Overwegende dat de curator deze vordering betwist, betogende dat een commanditaire vennoot niet als een eenvoudige geldschietter kan worden aangezien, doch moet beschouwd worden als een werkelijke vennoot die een inbreng in de vennootschap doet en deelt in de winst of het verlies van de vennootschap ;

Overwegende inderdaad dat de wettelijke bepaling der vennootschap bij wijze van enkele geldschieting, gegeven in art. 18 der samengeschakelde wetten op de handelsvennootschappen, vatbaar is voor critiek omdat de stille vennoten geen eenvoudige geldschietters zijn, maar eigenlijke vennoten, die niet noodzakelijk geld, maar al hetgeen in een vennootschap kan ingebracht worden, inbrengen (Fredericq, Beginnselen van het Belgisch Handelsrecht, deel II, 1931, nr 586 in fine en nr 596) ;

Overwegende dat de stille vennoot deel heeft in de goede of slechte kansen in de vennootschap, omdat hij vennoot is (art. 21 W.Hvn.) ;

dat hij een inbreng doet die bij het kapitaal der vennootschap gevoegd is en dienvolgens aan de risico's van winst of verlies der vennootschap onderhevig is ;

dat hij, in geval van faillissement der vennootschap, geen schuldvordering op de boedel kan indienen, omdat hij zijn inzet gewaagd heeft ;

Overwegende dat de stille vennoot die slechts het genot van een geldsom zou hebben ingebracht, in geval van faillissement schuldeiser van het gestorte kapitaal kan zijn ;

dat Karels hier echter het geld in eigendom inbracht en niet louter het genotsrecht van het geld, zodat zijn vordering ongegrond is ;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend ;

Verleent verstek tegen eiser die niet verschijnt ;

Ontzegt aan eiser zijn vordering ; kosten ten zijnen laste.

VREDEGERECHT TE PEER

24 mei 1955.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs. Warnants en Vandeuren.

Vereniging. — Feitelijke vereniging zonder rechtspersoonlijkheid. — Jagersclub. — Optreden in rechte als eiseres. — Persoonlijk optreden van leden.

De voorzitter en de secretaris van een feitelijke vereniging, die geen rechtspersoonlijkheid heeft, kunnen niet als eisers namens de vereniging optreden, doch alleen namens de personen, die hen hebben gemachtigd om voor hen op te treden.

Wanneer de leden van zodanige vereniging als eisers optreden en het proces door hun lasthebber wordt ingesteld, moet met toepassing van de rechtspraak « niemand pleit door procureur » deze lasthebber in zijn exploit al de namen van zijn lastgevers opgeven ; anders zou de gedaagde een exceptie van gemis aan hoedanigheid kunnen opwerpen. Bijgevolg kunnen slechts al de leden « ut singuli » de eis inleiden.

Wanneer in de inleidende dagvaarding is vermeld dat de leden in hun persoonlijke namen en voor hun aandeel optreden, kunnen zij niet in de loop van het geding als zodanig optreden, daar het gerechtelijk contract moet gelden zoals het omschreven is in de inleidende dagvaarding, indien de gedaagden althans niet accoord gaan met wijziging van de dagvaarding.

Cuppens en Switten t/ Cuppens en Lynen.

Gelet op de inleidende dagvaarding bij exploit van deurwaarder Albert Smeets te Peer, d.d. 9 april 1955, waarbij aan verweerders een schadevergoeding van 5.000 frank gevraagd wordt wegens het schenden van het jachtgebied van aanleggers en het er op schieten van bossneppen, enz;

Overwegende dat op 1 februari 1946 te Houthalen besloten werd een bond te stichten met name « Sint-Hubertus Jachtclub Houthalen »;

Dat bij geschreven overeenkomst, aanvang nemende op 1 april 1946, een groot aantal eigenaars, het jachtrecht over hun gronden aan de h. Timmers Jean verhuurden, voor een termijn van 9 jaren, met dien verstande dat de huurder verplicht is ieder inwoner der gemeente Houthalen, die in het bezit is van een jachtvergunning op deze goederen te laten jagen, op voorwaarde dat hij zich onderwerpe aan het reglement der plaatselijke jachtclub « St.-Hubertus »;

Overwegende dat op 15 september 1948, het exclusieve jachtrecht op de gemeentelijke eigendommen door het College van Burgemeester en Schepenen der gemeente Houthalen aan de plaatselijke jagersclub St.-Hubertus, vertegenwoordigd door de h. Achten Christ., Voorzitter, en de h. Switten Jan, secretaris, verhuurd werd voor een termijn van 3-6-9 jaar;

Overwegende dat voornoemde Timmers tegen 1 maart 1951, het huurcontract, — en zoals hij beweert in overeenstemming met de eigenaars —, opgezegd heeft; dat hij bij schrijven d.d. 20 maart 1951, aan de h. Voorzitter der jachtclub gericht, deze verzocht de leden der club, van deze opzegging in kennis te stellen;

Overwegende anderzijds dat bij schrijven van de h. Burgemeester te Houthalen, d.d. 7 juli 1954, aan de voorzitter en de leden van de jagersclub bericht wordt dat bij beslissing van de gemeenteraad d.d. 1 juli 1954 de verhuring van het jachtrecht op het gemeentelijk domein, een einde neemt op 15 september 1954;

Overwegende dat aanleggers enerzijds niet akkoord gaan met de door Timmers gegeven opzeg, die, beweren zij, als aangestelde van de club eigenmachtig en zonder accoord der mederechthebbenden zou gehandeld hebben en derhalve de stilzwijgende wederverhuring plaats vond op 1.4.1955; dat zij anderzijds niet ingaan op de opzeg van de h. Burgemeester te Houthalen, waarvan zij beweren de geldigheid te betwisten en deze trouwens voor laattijdig houden; dat derhalve hun rechten zouden gehandhaafd zijn;

Overwegende dat verweerders, van hun kant beweren van de Burgemeester van Houthalen de toelating gekregen te hebben om te jagen op de eigendommen van de gemeente; dat zij daarenboven de toelating van de eigenaars bovenvernoemd, zouden gekregen hebben om op hun gronden te jagen;

Overwegende dat beide partijen « beweren » doch niet bewijzen noch het bewijs aanbieden;

Overwegende dat er op 27 nov. 1954 tegen verweerders schriftelijk klacht neergelegd werd, om zonder toelating van de rechthebbenden van het jachtrecht, te hebben gejaagd op een andermans grond; dat deze zaak echter zonder gevolg gerangschikt werd;

Overwegende dat aanleggers volhouden dat het hier een schending van een burgerlijk recht betreft en dat uit dien hoofde een vergoeding gevraagd wordt;

Overwegende dat aanleggers volgens de inleidende dagvaarding, handelen in hoedanigheid van Voorzitter en Secretaris der Jagersclub « St.-Hubertus » te Houthalen;

Overwegende dat deze jagersclub een « feitelijke vereniging » is, dewelke geen rechtspersoonlijkheid heeft; dat « les membres qui traitent avec les tiers contractent donc en leur nom personnel, sauf leur recours contre les coassociés de la preuve. Certains associés ne peuvent agir en justice au nom de l'association, mais uniquement en leur nom personnel et pour leur part, sauf s'il y a mandat, en vertu des statuts, et en révélant, dans ce cas, l'identité des mandats » De Page, T. I, n° 516, « Des associations de fait ou sociétés d'agrément »;

Overwegende dat wanneer de leden van zulke vereniging als eisers optreden en dat het proces door hun mandataris ingesteld wordt, dan moet volgens de heersende rechtspraak met toepassing van de rechtspraak « niemand pleit door Procureur » deze mandataris in zijn exploit al de namen van zijn lastgevers opgeven, anders zou de gedaagde een exceptie van gemis aan hoedanigheid kunnen opwerpen (Luik, 14 nov. 1924, Rev. Prat. Soc., 1925, blz. 53); dat bijgevolg slechts al de leden « ut singuli » de eis kunnen inleiden;

Overwegende dat er in casu geen mandataris voorzien werd en dat verweerders daarenboven de onontvankelijkheid van de eis opwerpen, zich steunend op het feit dat aanleggers niet in hun persoonlijke naam optreden;

Overwegende dat aanleggers ter zitting, eveneens, schade vragen voor « hun onverdeeld » huurrecht dat zij bezitten op het gemeenschappelijk jachtgebied;

Overwegende echter dat het optreden in hun persoonlijke naam en voor hun deel in de inleidende dagvaarding niet voorzien werd; dat verweerders aanvoeren dat het gerechtelijk contract moet gelden zoals het omschreven is in de inleidende dagvaarding, en dat zij niet accoord gaan de dagvaarding te laten wijzigen;

Overwegende dat « l'assignation noue entre les parties le contrat judiciaire » (Braas, n° 874; Cas. 17 maart 1938, Pas. 1, I, 131);

Om deze redenen :

Geven akte aan aanleggers dat zij hun eis schatten op meer dan 2.000 frank voor wat de aanleg en de bevoegdheid betreft;

Alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpend en rechtdoende op tegenspraak;

Verklaren de eis onontvankelijk;

Wijzen hem af;

Veroordelen aanleggers tot de kosten.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

5 juli 1955.

Voorzitter : M. Van der Plancke.
 Rechtskundig bijzitter : M. Speyer.

Arbeidsovereenkomst. — Schorsing van de uitvoering van een arbeidsovereenkomst bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken. — Beperking van die schorsing tot ten hoogste vier weken.

Het recht de uitvoering van de arbeidsovereenkomst krachtens artikel 28 quater, lid 2, van de Wet op de Arbeidsovereenkomst te schorsen is een uitzonderlijk recht, dat aan de werkgever wordt toegekend ten einde de gevolgen van het gebrek aan werk wegens economische redenen te verhelpen; dit recht blijft evenwel strikt beperkt tot vier weken; in het systeem van de wet overschrijdt de werkgever zijn recht, wanneer de door hem ingevoerde schorsing de vier weken overtreft; hij komt dus zijn wettelijke verplichtingen niet na, indien hij na deze vier weken in gebreke is gebleven het nodige te doen om de normale uitvoering van de arbeidsovereenkomst op nieuw te verzekeren.

Een ingebrekestelling van de werkgever is niet noodzakelijk, daar het gaat om een verbintenis, die na verloop van een bepaalde tijd niet meer kan worden uitgevoerd; de werkgever zou na deze vier weken de arbeider niet meer kunnen verplichten zijn werkzaamheden te hervatten, daar hij alsdan hic et nunc aan zijn verplichtingen is te kort gekomen.

Van den Reeck t/ P.V.B.A. Rousseau en C°.

Overwegende dat de uitvoering van het arbeidscontract op 10 juli 1954 bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken en bij toepassing van artikel 28 quater, 2e alinea, door verweerster volledig werd geschorst; dat deze schorsing luidens voornoemde wetsbeschikking hoogstens vier weken mocht bedragen;

Overwegende dat door verweerster niet wordt ontkend dat aanlegger niet meer te werk werd gesteld; dat verweerster evenwel aan aanlegger verwijt zich niet meer bij haar te hebben aangeboden; dat verweerster betwist dat zij de verplichting zou gehad hebben aanlegger zelf op te roepen ten einde aan de schorsing van de uitvoering van het arbeidscontract een einde te stellen en het normaal terug te doen lopen;

Overwegende dat het recht de uitvoering van het arbeidscontract te schorsen een uitzonderlijk recht is dat aan de werkgever wordt toegekend ten einde aan de gevolgen van het gebrek aan werk wegens economische redenen te verhelpen; dat dit recht evenwel strikt beperkt blijft tot vier weken; dat in het systeem van de wet de wetgever zijn recht overschrijdt wanneer de door hem ingevoerde schorsing de vier weken overtreft; dat hij dus aan zijn wettelijke verplichtingen te kort komt, indien hij na deze vier weken in gebreke is gebleven het nodige te doen om de normale uitvoering van het arbeidscontract terug te verzekeren;

Overwegende dat geen in mora stelling van de werknemer noodzakelijk is, vermits het gaat om een verbintenis die na verloop van een bepaalde tijd niet meer kan uitgevoerd worden; dat de werkgever de arbeider na deze vier weken niet meer zou kunnen verplichten zijn werkzaamheden terug te hervatten,

vermits hij alsdan hic et nunc door een onwettelijke uitbreiding van de schorsingsperiode aan zijn verplichtingen is te kort gekomen;

Overwegende dat de werkgever gehouden is aan de werknemer de gelegenheid te geven zijn werkprestaties zoals overeengekomen te verrichten (zie artikel 11 van de wet op de arbeidsovereenkomst); dat een tekortkoming op dit gebied een verbreking van de arbeidsovereenkomst daarstelt met het gevolg dat de wettelijke opzegvergoeding verschuldigd is;

Overwegende dat gelet op het beperkt recht van schorsing en gelet op de in artikel 11 voorkomende verplichting, het aan de werkgever behoort alle maatregelen te treffen om de arbeider terug aan het werk te stellen.

Om deze redenen,

Het Arbeidsgerecht van Antwerpen;
 alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende,
 veroordeelt verweerster om aan aanlegger te betalen de som van 1.536,— frank, met de gerechtelijke intresten en de kosten.

BIBLIOGRAPHIE

Frankrijk

- Aguesseau H. d'. — Essai d'une institution au droit public, présenté par L. Rigaud. — Libr. Sirey.
- Burdeau G. — Traité de Science politique. T. VI. (La démocratie gouvernante. Son assise sociale et sa philosophie politique). — Libr. gén. de droit.
- Delpérée A. — Politique sociale et intégration européenne. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence.
- Durand Ch. — Confédération d'Etats et Etat fédéral. — Libr. Rivière.
- Chassagnon A. — Administration judiciaire et contentieux des sociétés. — Libr. techniques.
- Duhamel J. — La Justice discutée. — Libr. Sirey.
- Gernet L. — Droit et société dans la Grèce ancienne. — Libr. Sirey.
- Laufenburger H. — Théorie économique et psychologique des finances publiques. T. I. du Traité d'économie et de législation financières. — Libr. Sirey.
- Maillet M. — Régime fiscal des salaires, pensions et rentes viagères. — Libr. techniques.
- Mas G. et Ravaux C. — Législation professionnelle. — Dunod.
- Plaisant R. et Lassier J. — Les Ententes industrielles sous forme de sociétés ou d'associations. — Libr. techniques.
- Planiol m. et Ripert G. — Traité pratique de droit civil français. T. IV. Successions. — Libr. gén. de droit.
- Riser H. — L'Expertise neuro-psychiatrique devant les juridictions criminelles. — Libr. gén. de droit et de jurisprudence.
- Travaux de Commission de réforme du code de commerce et du droit des sociétés. 5° vol. — Libr. gén. de droit et jurisprudence.
- Vasseur M. — Le Problème des sociétés entre époux. — Libr. Sirey.

Engeland

- Alexander L. — Constitutional Law in a Nutshell. — Sweet & M.

- Borrie S.* — Converting a Business into a Private Company. — Jordan.
- Clarke J. J.* — A History of Local Government. — Jenkins.
- Corwin E. S.* — The « Higher Law » Background of American Constitutional Law. — Cornell P. P.
- Dean J.* — Hatred, Ridicule or Contempt: A book of Libel Cases. — Pan Bks.
- Driver G. R. & J. C.* — The Babylonian laws. — Oxf. U. P.
- Goodman M. B.* — Evidence in a Nutshell. — Sweet & M.
- Hague L.* — Handbook of Child Law: Suppt. — Pitmann.
- Hill B.* — Boss of Britain's Underworld. — Naldrett P.
- Leach W. A.* — Planning and Compensation Law. — Estates Gazette.
- Moriarty C. C.* — Police Procedure and Administration. — Butterworth.
- Rating of Charitable Properties.* — Nat. Council Soc. Service.
- Redshaw S.* — Liquor Law in New South Wales. — Sweet & M.
- Shaw W.* — Evidence and Procedure in Magistrates' Courts. — Butterworth.
- Sternitzky J. L.* — Forgery and Fictitious Cheques. — Blackwell Sci.
- Vinter E. A.* — Treatise on the History and Law of Fiduciary Relationship and Resulting Trusts. — Heffer.
- Williams G.* — The Proof of Guilt: A study of the English Criminal Trial. — Stevens & S.

Duitsland

- Groothold W.* — Erstes Bundesmietengesetz. — Dusseldorf: Werner 1955.
- Code pénal allemand (Strafgesetzbuch für des deutsche Reich, Franz Baden-Baden: Wervereis 1955.*
- Masson Chr.* — Gemeinde und Stiftungsrecht. — München. — Boorberg, 1955.
- Ramm Th.* — Die Anfechtung des Arbeitsvertrages. — Karlsruhe: C. F. Müller 1955.
- Rohrbeck W., E. Roehrbein u. C. Meyrich.* — Zum Problem der Realisierbarkeit der Vorschläge der Rothenfelder Denkschrift « Die Neuordnung der sozialen Leistungen ».
- Wabnitz W.* — Der zwischenstaatliche Zahlungsverkehr auf der Grundlage internationaler Zahlungsabkommen. — Göttingen: Schwartz 1955.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene Vergadering te Brussel
28 januari 1956.

Op 28 januari jl. hield het Verbond der Belgische Advocaten zijn algemene vergadering in de Eerste Kamer van het Hof van Beroep te Brussel. Na een woord van welkom van de Voorzitter, Mr R. Van Roye aan de Heer Stafhouder Van Reepinghen en de aanwezigen, onder wie men verscheidene stafhouders en oud-stafhouders bemerkte, werd onmiddellijk overgegaan tot de dagorde.

Het voornaamste voorwerp van deze algemene vergadering is de bespreking van de voorgenomen wijzigingen aan de statuten.

Deze wijzigingen kunnen in twee categorieën worden onderverdeeld, enerzijds grondige veranderingen, nl. aan artikels 26, 27 en 28 en anderzijds minder belangrijke wijzigingen die vooral van praktische aard zijn.

Achtereenvolgens worden aldus verschillende artikels behandeld.

Tot nu toe waren enkel als leden van het Verbond aanvaard, advocaten ingeschreven bij Hoven of Rechtbanken in België (art. 5). Voorzitter Van Roye stelt voor het lidmaatschap uit te breiden tot de advocaten ingeschreven bij de balies van Belgisch Congo, Ruanda en Urundi.

Na een korte discussie met leden van de vergadering die van oordeel zijn dat deze maatregel voorbarig is, daar de balie in die gewesten nog niet georganiseerd is, gaat Mr Van Roye over tot de artikels die grondige wijzigingen moeten ondergaan.

De algemene raad, zoals hij involgens art. 26 der statuten is samengesteld, vertegenwoordigt niet meer op afdoende wijze de 3570 leden van het Verbond. Ten einde een evenredige vertegenwoordiging te bereiken, waarin zowel de officiële overheden der Balie, als de jongere advocaten medezeggenschap hebben, heeft het Bureau besloten de samenstelling en attributies van de raad te wijzigen. In het vervolg zouden er ondermeer deel van uitmaken, de stafhouders in dienst, de voorzitters der Jonge Balies in dienst en afgevaardigden van elke balie. Ook de attributies zouden worden uitgebreid zodat de raad zou worden, een orgaan dat de werkzaamheden van de algemene vergadering voorbereidt.

Sommige leden van de vergadering zijn van oordeel dat deze veranderingen niet stroken met het vooruitstrevend en enigszins « democratisch » karakter van het Verbond, dat het onderscheid tussen ouderen en jongeren, zo noodzakelijk voor het bestaan van een vereniging, dreigt te verdwijnen hierdoor en dat dit verstarring in het bestuur zal meebrengen.

Over de voorgestelde wijzigingen kan echter toch niet gestemd worden daar het vereiste aantal aanwezigen niet bereikt is. De stemming wordt dus uitgesteld tot de volgende algemene vergadering op 25 Februari e.k. waar dan tevens de Nederlandse tekst der gewijzigde statuten zal besproken worden.

Voorzitter Van Roye besluit met een oproep tot alle advocaten om met meer belangstelling de bedrijvigheid van het Verbond te volgen. Sceptici en onverschilligen zijn van oordeel dat het werk van het Verbond nutteloos is. Een dergelijke houding getuigt enkel van een gemakkelijke laksheid die de talloze moeilijkheden welke het beroep van advocaat meebrengt, niet wil zien en er dan ook geen oplossing wil voor vinden. Wanneer in de toekomst het Verbond een beslissing neemt, zal dit slechts een vertrekpunt zijn, en zal er worden geijverd tot de verwezenlijking van het doel is bereikt.

Na deze korte toespraak van de Voorzitter, die op applaus wordt onthaald, wordt het woord verleend aan Mr Cauwe, die in vervanging van Mr Marcel Feye, een korte uiteenzetting geeft over de wet van 6 juni 1955 en het belang, of eerder het geringe belang dat deze wet biedt voor de advocaten.

Aan Mr Gallez wordt onder applaus de prijs Destrée overhandigd.

Na te hebben medegedeeld dat de jaarlijkse vergadering zal plaats hebben te Bergen op 30 juni 1956, en dat het hier zal gaan om een bijzonder feestelijke vergadering, daar ze samenvalt met het 70-jarig bestaan van het Verbond, verklaart Mr Van Roye de zitting opgeheven.

H. P.

MEDEDELINGEN

BELGISCH LUXEMBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT

De eerstkomende vergadering der Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht zal gehouden worden op zaterdag, 18 februari aanstaande om 14.30 uur op het Gerechtshof te Brussel (zaal der 1ste kamer van het Hof van Beroep).

Tijdens deze vergadering zal de bespreking voortgezet worden van de verslagen uitgebracht door de Heer Raadsheer A. Marechal betreffende «Het geneeskundig beroepsgeheim» en van de Heer Prof. De Laet betreffende «Medische documenten en beroepsgeheim».

De voortzetting van de bespreking zal hoofdzakelijk betrekking hebben op de vier hiernavolgende punten:

- 1) het geneeskundig beroepsgeheim in de gerechtelijke expertise;
- 2) het geneeskundig beroepsgeheim ten opzichte van het kind;
- 3) de staat van nood;
- 4) de in beslagname van steekkaarten en van de documenten in het cabinet van de geneesheer.

Deze vragen zullen het voorwerp uitmaken van een uiteenzetting door de verslaggevers.

Prof. em. Mr Dr C. W. VAN DER POT,
oud-hoogleraar aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Groningen, tot ere-doctor te Leuven gepromoveerd.

Op 2 februari 1956 werd op voorstel van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Professor em. Mr Dr C. W. Van der Pot door de Universiteit te Leuven tot doctor honoris causa gepromoveerd.

Hij werd voorgesteld door Prof. F. Van Goethem, die de hieronder volgende toespraak hield:

Excellenties,
Monseigneurs,
Geachte Collega's, Dames en Heren,

In 1950 te Groningen, ter gelegenheid van het neerleggen van zijn hoogleraarsambt, werd aan Professor Mr Dr C. W. Van der Pot door collega's en oud-studenten een bundel publiek-rechtelijke opstellen aangeboden: zestien opstellen welke behoren tot zeer uiteenlopende gebieden: staatsrecht, administratief recht, volkenrecht, belastingrecht en rechtsgeschiedenis. (1).

De onderwijsopdracht van de scheidende hoogleraar had zich tot deze diverse terreinen uitgestrekt, maar ook zijn wetenschappelijke belangstelling, zodat deze bundel een symbool werd van de veelzijdigheid van de geleerde.

Toch ligt het zwaartepunt van het wetenschappelijk oeuvre van Professor Van der Pot op het plan van het staatsrecht. Reeds zijn doctorale dissertatie, welke hij in 1916 aan de Universiteit te Utrecht aanbood over het onderwerp «Wet en algemene maatregel van Bestuur» werd als een baanbrekend werk van Nederlands staatsrecht beschreven. En toen jaren later, met name in 1940, zijn Handboek van het Nederlandse Staatsrecht verscheen, werd door de Nederlandse juristen de uitdrukking: «meesterlijk» gebruikt. Het genoot een algemene verspreiding in de rechtsgeleerde wereld; het veroverde een onbetwist gezag, het werd weldra overal gebruikt en het beleefde een vijfde druk

in 1953. Ook in de bibliografie van Professor Van der Pot komen ettelijke tientallen kleinere publicaties op staatsrechtelijk gebied voor.

Voor al door zijn stevig Handboek van het Nederlandse Staatsrecht heeft zich de faam van Professor Van der Pot bevestigd en zij is ver buiten de grenzen van zijn vaderland geschreden.

Het is voor de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Leuven een vreugde, op eenstemmige wijze, de Nederlandse hoogleraar, tevens lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen, te mogen vereren wegens zijn hoogstaande wetenschappelijke arbeid.

Aan de Universiteit te Groningen, waartoe Professor Van der Pot behoort, heeft het staatsrecht in de brede zin steeds een belangrijke plaats bekleed. (2) Vanaf de 17e eeuw naar wij konden nagaan, heeft zich aldaar een traditie gevestigd. Het is ongetwijfeld geen toeval dat al de grote moderne Nederlandse auteurs op het terrein van het staatsrecht in de brede zin, wier namen en geschriften ook aan onze studenten te Leuven bekend zijn, rechtstreeks of onrechtstreeks een contact met Groningen hebben gehad.

Mr J. Oppenheim, wiens klassiek algemeen gebruikt handboek «Het Nederlandsch Gemeenterecht» grondig door Professor Van der Pot werd bewerkt en aangevuld, doceerde acht jaren te Groningen en had er als opvolger Hugo Krabbe, de internationaal-befaamde rechtsfilosoof, wiens stellingen ook in onze colleges worden besproken.

Hugo Krabbe had te Groningen als leerling Mr Roelof Kranenburg, thans oud-hoogleraar te Amsterdam en te Leiden, oud-lid van de Raad van State. Wanneer Krabbe na 14 jaar professoraat Groningen voor Leiden verliet, bekwam hij als opvolger Jonkheer Willem van Eysinga, de latere eminente rechter in het Permanente Hof van Internationale Justitie en de vereerde oud-leermeester van H.K.H. de Prinses der Nederlanden, thans Hare Majesteit de Koningin Juliana.

Philip Kleintjes, wiens «Inleiding tot het Volkenrecht» ook aan onze studenten wordt aanbevolen, was te Groningen de opvolger van Jhr van Eysinga, toen deze naar Leiden overging. Professor Van der Pot werd te Groningen de opvolger van Kleintjes.

Voorwaar een indrukwekkende galerij van eminente staatsrechtelijke geleerden.

Over de kenmerken van het wetenschappelijk werk van Professor Van der Pot (3) zullen wij er twee naar voren brengen; vooreerst zijn historische inslag. Hij ziet het staatsrecht in een historisch perspectief. Van deze geschiedkundige belangstelling geeft een andere grote publicatie van Professor Van der Pot blijk: zijn in 1949 te Zwolle verschenen «Bestuurs- en Rechtsinstellingen der Nederlandse Provinciën».

Het tweede kenmerk is zijn gezond realisme. Zijn wij vermetel wanneer wij deze kostbare hoedanigheid verklaren door zijn jarenlange contact met de levende rechtspraktijk? Toen hij in 1916 te Utrecht promoveerde, had Dr Van der Pot reeds vele jaren aan maatschappelijk werk gewijd. Hij had de advocatuur te Dordrecht beoefend, en was van 1904 tot 1910 werkzaam geweest op de provinciale griffie te Zwolle. In 1910 was hij naar Leiden verhuisd om er het ambt van secretaris van het hoogheemraadschap Rijnland waar te nemen. Te Leiden was hij in 1912 lid van de gemeenteraad geworden. Hij werd in 1918 wethouder der gemeente Leiden. In 1921 tot hoogleraar te Groningen benoemd, was hij van 1931 tot 1939 lid van de gemeenteraad aldaar.

Zijn latere belangrijke wetenschappelijke geschriften hebben van deze practische ervaring een neerslag behouden.

Wat in 1950 te Groningen plaats vond bij het neerleggen van zijn 29-jarig professoraat, wil thans de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te Leuven voor dezelfde hoogleraar herhalen: de betuiging van verering voor een merkwaardig wetenschappelijk werk van een grote Nederlandse rechtsgeleerde.

In opdracht van deze Faculteit hebben wij de eer Zijn excellentie de Rector Magnificus te mogen verzoeken aan Professor emeritus Combertus Willem Van der Pot het doctoraat honoris causa te willen verlenen.

(1) Publiekrechtelijke Opstellen, aangeboden aan Prof. Mr Dr C. W. Van der Pot, N.V. Uitgevers-Maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle, 1950.

(2) Prof. Mr I. B. Cohen, De Leerstoel voor Staatsrecht aan de Groninger Universiteit, N.V. Uitgevers-Maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, Zwolle, 1950.

(3) Bibliografie van Prof. Dr Mr C. W. Van der Pot. — Voornaamste werken: Wet en algemene maatregel van bestuur in het Nederlandsche staatsrecht (Leiden 1916; diss. Utrecht); Bewerking van de Vijfde druk van Mr. J. Oppenheim, Het Nederlandsch Gemeenterecht (Haarlem, I en II, 1928, III, 1932); Handboek van het Nederlandse Staatsrecht (Zwolle 1940, 5e druk 1953); Het probleem van den staatsnood vroeger en thans (1946); Bestuurs- en Rechtsinstellingen der Nederlandse Provinciën (Zwolle 1949).

TAALKUNDIGE KRONIJK

Uittreksel uit Dalschot's Opstelwoordenboek

Niet in de handel.

Afgeleid : — recht.

Afgescheiden : — bezitten (divisément).
— van (buiten beschouwing latende).

Afgestorven : — en (die vroeger geleefd hebben).
— planten, delen.

Afgevaardigde : (vertegenwoordiger).

Ep. Officieel aangestelde, nationale, gewone, vaste, van geloofsbriefven voorzien, vermeende, plichtmatige, invloedrijke, nieuwe, *in spe*, liberale, radicale, republikeinse, dwepende, aftredende, heengaande, beroemde, herkozen, reactionnaire, protestataire, ministeriële, niet herkiesbare, machthebbende, bestendige, gaechte.
— v.e. kiesdistrict. Comité v. — en.

Afgeven : (remettre : abgeben : to deliver).

Een getuigschrift, paspoort, verklaring, legaat, boodschap, een wissel op iem. — Goederen, kaarten, stukken —. Warmte —. De verf geeft af. — op (critiquer); hevig — op (vitupérer); zich — met (se mêler de, zich inlaten met) : ongunstige betekenis.

Afgeving : (het ter hand stellen). Onder — van = en dégageant.

Afgezonderd : vermogen, leven, volk, stuk land... —e levenswijze van allen — (loin des autres). Stil en — leven.

Afgifte : (délivrance, livraison, remise : Abgabe : delivery).

— van paspoort, getuigschrift, verklaring, postwissel, legaat (délivrance du legs).

— op de post. Vonnis tot —. Vordering tot —.

Afgifte van valuta.

Ss. Afgiftebewijs. Afgiftebiljet. Afgiftekantoor.

Afgunst : (envie : Misgunst : envy, ill will).

Ep. Lage, zwakke, lichte, zwarte, voldane, sombere, schrikkelijke, domme, woedende, overprikkelde, verachtelijke, betugelde, bedwongen, voldane, ingehouden, diepe, voorbij, onbevredigde, uiterste, bovenmatige.

Ww. Voeden, koesteren, iem. afgunst toedragen, iemands — opwekken, voldoen, hebben,

— knaagt, bezwijkt, vervoert de mens tot, leidt tot, is vermaagschapt aan

Afhalen : (chercher, abholen : to fetch, to collect).

Koopwaar, goederen, iemand —. Niet afgehaalde goederen (marchandises non prises, non réclamées). Van de trein —. Laten afhalen (faire prendre).

2. In de betekenis van aftruggelen (tâcher d'obtenir par fraude, par cajolerie : erbitten, abtetteln, erschmeicheln : to obtain by flattery, by coaxing) :

Van alle zaken, die hij behandelt, weet hij wat af te halen (op min of meer slinkse wijze). Van dat zaakje is voor hem niets af te halen.

Afhandelen : (régler : erledigen : to settle) (handelde af, heeft afgehandeld), de hand gegeven als teken van verzoening.

Onderwerp, zaak, dagorde, geschil —.

Wij hebben vrij wat afgehandeld. Beschouw de zaak als afgehandeld.

Afhangen : (dépendre de : abhängen : to depend on) (hing af, heeft afgehangen).

Van iemand genade, gunst, goedhartigheid, van zich zelf, van de kroon, van iemand —.

De beslissing hangt van mij af. Het zal — van de omstandigheden. Het zal er van —. Zover het van mij afhangt. (autant que j'y puis qcq).

Van de wil afhangende voorwaarden. Van de schenking afhangende schulden.

Tot of bij de nalatenschap behorende goederen (niet : van de nalatenschap afhangende...)

Afhankelijkheid : c) vrijheid.

Ep. Langdurige, slaafse, kruipende, eerlijke, volstrekte, onderlinge, rechtstreekse.

Ww. Zich stellen in de — van.

Huis met aanhorigheden (niet : met afhankelijkheden.)

Afhankelijk : Iem. van zich — maken. Zich van iem. — maken. —e positie, betrekking, grootheden... Reis, vertrek — van het weer.

Afhoeren : zich door een liederlijk levensgedrag uitputten.

Een afgehoerde, afgezwijnde kerel.

Afhoren : Het — van getuigen, beschuldigten, twistende partijen. Het — der rekeningen (l'audition des comptes; der Rechnungsabhör; the confronting of accounts).

Syn. : Afhoren : het gehoorde is van belang : geschiedt toevallig of opzettelijk.

Afluisteren : het gehoorde is van of zonder belang : geschiedt opzettelijk.

Afhouden : (hield af, heeft afgehouden), retenir : abziehen, kürzen : to deduct).

Een bedrag, 5 % —. Op het loon —. Zich van iets — (vermijden); zich van iets laten — (terughouden).

«Hij liet niet af met plagen» is volkstaal. Goed Ned. : hij hield niet op.

Afhouding : het niet afgeven, het korten.

Ep. Wettelijke, noodzakelijke, overdreven, vaste, onveranderlijke, geringe, aanmerkelijke...

Na — van : déduction faite de. — van de vergoeding : retenue sur l'indemnité.

Afhuren : (huurde af, heeft afgehuurd) (prendre à bail, louer : abmieten : to hire from).

Een huis, een stoomboot, een voertuig, een schouwburgplaats —

Een knecht, een meid — : ze onttrekken door een hogere prijs aan hem, die ze reeds gehuurd heeft.

Afkeer : (aversion, répugnance, antipathie : der Abscheu, der natürliche Widerwille, die Abneigung : aversion, repugnance, reluctance, antipathy).

Ep. Natuurlijke, lichte, onweerstaanbare, gruwelijke, vreselijke, tijdelijke, voorbijgaande, zekelijke, geveinsde, hinderlijke, kinderlijke, kinderachtige, belachelijke, gematigde, (on)verklaarbare, zichtbare, uitgesproken, bedwongen, onderdrukte, onderstelde, (on)begrijpelijke, geheime, opkomende, groeiende, toenemende, afnemende

Ww. — hebben van iets, overwinnen, dulden, verdragen, koesteren, veinzen, tonen, vrezen, matigen, verklaren, uitdrukken, bedwingen, onderdrukken, onderstellen, begrijpen, verstaan.

Vertaal : prendre en aversion, avoir une aversion pour... door een hekel krijgen aan; afkeer gevoelen of opvatten voor iets of iem.; een afkeer hebben, krijgen van... voor of tegen iets of iem.; het land aan iets of iem. hebben.

Afkeuren : (désapprouver : miszbilligen, verwerpen : to disapprove of).

Goederen, een huis, een schip (als niet zeewaardig), een persoon, wet een handeling, levensmiddelen, vlees, vis, maatregelen openlijk afkeuren.

Iemands gedrag — (niet : iem. afkeuren). Iets IN iemand afkeuren.

Afkeuring :

Ep. Officiële, onmeedogende, vernederende, (on)verdiende, rechtvaardige, stilzwijgende, wrede, (on)rechtstreekse, grievende, beschamende, openlijke, kerkelijke, eensgezinde, eenparige, luide.

Ww. Geven, krijgen, te kennen geven, verdienen, over iets uitspreken, vinden.

Een motie van — aannemen.

Tekenen, gemompel van —

Ss. Afkeuringsteken.

Afkomst : (origine, provenance : Abkunft, Herkunft, Abstammung : origin).

Ep. gemene, (on)gekende, rechtstreekse, vreemde, verdachte, twijfelachtige, gezochte, ontdekte, uitmunten, nederige, beroemde, (on)zekere, (on)bepaalde, adellijke, vorstelijke, slafelijke, schandelijke, edele, burgerlijke, nietige, geringe.

Ww. Vinden, zoeken.

Vz. Trots op zijn —

Woonplaats van — : domicile d'origine.

Afkomstig : (provenant de : geht aus von, stammt von : originated with).

Afkomstig zijn van : dat voorstel, plan, praatje is van hem —

Spraak is — van spreken. Dat woord is — van het Grieks. — van een goede familie.

Afkomstig uit : besluit, akte, product, fabrikaat

— uit het geslacht van... — uit een land of van een plaats.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht : 1^e afl. - januari 1956.

Bezoldigingen. — Benoemingen. — Brandweer. — Gemeenteraad. — Onderwijzend personeel. — Onteigening ten algemenen nutte.

Algemeen fiscaal tijdschrift : n° 5 - januari 1956.

A. Tiberghien, Fiscaal recht of fiscaliteit.

Arbitrale Rechtspraak : n° 421 - januari 1956.

Mr W. Nolen, College van Beroep voor het Bedijfsleven.

Nederlands Juristenblad : afl. 5 - 4 februari 1956.

Mr J. A. J. M. van Goethem, Het kortgeding in Kantongerechtszaken (II, slot). — Mr K. H. J. Dorren, Pleidooi voor een verbeterd arbitrage-statuu. — Dr. J. van Hoorn, De ouderdomsverzekering. — Mr J. D. van den Berg, De Hoge Raad en de Winkeliersvacantieregelingen. — Mr H. G. Stubbe, De « grote vertraging ».

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : n° 4431 - 4 februari 1956.

Mr J. Rombach J., Het amendement tot gelijkstelling van man en vrouw in het huwelijksgoederenontwerp. — Y. D. C. van Duyn, Fiscale Notities.

Journal des Tribunaux : n° 4094 - 5 février 1956.

A. Pasquier et P. Van den Neucker, Divorce et séparation de corps 1954-1955. — Jurisprudence.

Recueils Dalloz et Sirey : 5e cahier - 4 février 1956.

André Tunc, L'imputation du recours de la Sécurité sociale sur les indemnités dues par le tiers responsable à la victime d'un accident du travail. — M. Chavrier, La qualification française de règle de forme du caractère religieux ou laïc du mariage. — Jacques Prévaut, L'irrecevabilité des héritiers de l'aliéné interné non interdit à poursuivre l'action de nullité d'un de ses actes, introduite de son vivant. — C. Heumann, Délimitation de la compétence du tribunal administratif en matière d'opposition à états exécutoires décernés après décision de la commission de révision des marchés de travaux de la reconstruction. — Paul Chauveau, La confusion des notions de faute et de risque dans la détermination du fondement de la responsabilité civile. — J. V., La détermination de la valeur des immeubles notamment en matière possessoire, pour le calcul du droit dû à l'avoué.

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"